

Διπλωματική Εργασία

«Αναλυτικά Προγράμματα-Σχεδιασμός και Ανάπτυξη στη Σύγχρονη Εποχή.»

Η περίπτωση του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ) για την Πράξη Νέο Σχολείο – Σχολείο 21^{ου} αιώνα στο πλαίσιο του Υποέργου 1: **»Εκπόνηση Προγραμμάτων Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Οδηγών για τον Εκπαιδευτικό. Εργαλεία Διδακτικών Προσεγγίσεων«.**

Κριτική Θεώρηση και Αποτίμηση του έργου που παρήχθη από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Dissertation

“Curriculum Design and Development in the Modern Era.”

The case of the Unified Foreign Language Curriculum (EPS-XG) for the Act New School - 21st Century School within the framework of the sub-project 1: **“Developing National Curriculum for Primary and Secondary Education, teachers’ guidebooks and Teaching Tools”.**

Critical Review and Evaluation of the work produced by the Greek Pedagogical Institute.

Επιβλέποντας Καθηγητής: **Στέλιος Πέτρου**

Χρηστίδου Σοφία / AM 1123302946

πρ. Διευθύντρια ΔΙΕΚ Ν. Μουδανιών

Καθηγήτρια Αγγλικής

Πτυχίο Αγγλικής Γλώσσας & Φιλολογίας

MSc στη Μεταφρασιολογία, ΔΠΜΣ, ΑΠΘ

Διδάκτωρ στη Μεταφρασιολογία, ΠΤΔΕ, ΠΔΜ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2014

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	3
Abstract	4
Εισαγωγή	5
1. Αναλυτικά Προγράμματα – Ορισμός	6
1.1 Παράγοντες που επηρεάζουν τον σχεδιασμό Αναλυτικών Προγραμμάτων	8
1.2 Λόγοι Αναμόρφωσης Αναλυτικών Προγραμμάτων	9
1.3 Αναμόρφωση Προγραμμάτων Σπουδών - Ξένες Γλώσσες.....	12
1.4 Σχεδιασμός Αναλυτικών Προγραμμάτων.....	14
1.5 Μοντέλα Σχεδιασμού	18
2. Το Πρόγραμμα Σπουδών της Ελλάδας.....	20
2.1 Δ.Ε.Π.Π.Σ Ξένων Γλωσσών - Η περίπτωση της αγγλική γλώσσας	21
3. Το Νέο Σχολείο	22
3.1 Χαρακτηριστικά του Νέου Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών Του Νέου Σχολείου	25
3.2 Νέο Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες	27
3.3 Ξενόγλωσση Εκπαίδευση με πιστοποίηση στο Νέο Σχολείο	35
3.4 Γλωσσική Ύλη και Διδακτικά Εγχειρίδια στο Νέο Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες.....	36
3.5 Προϋποθέσεις εφαρμογής του Νέου Ενιαίου Προγράμματος για τις Ξένες Γλώσσες.....	38
3.6 Πρόγραμμα Εκμάθησης της Αγγλικής σε Πρώιμη Παιδική Ηλικία (ΠΕΑΠ)	40
3.7 Πώς συνδέεται το ΠΕΑΠ με το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις ξένες γλώσσες;	45
4. Διαφορές του ΕΠΣ-ΞΓ με τα προηγούμενα Προγράμματα Σπουδών.....	46
5. Κριτική θεώρηση του ΕΠΣ-ΞΓ	47
5.1 Καινοτόμα στοιχεία του Νέου ΕΠΣ-ΞΓ.....	49
6. Σχόλια-Συμπεράσματα	51
Βιβλιογραφία	57
Παράρτημα 1.....	60
Παράρτημα 2.....	62

Παιδείαν τοῖς μὲν νέοις σωφροσύνην,
τοῖς δὲ πρεσβυτέροις παραμυθίαν,
τοῖς δὲ πένησι πλοῦτον,
τοῖς δὲ πλουσίοις κόσμον εἶναι.
Διογένης, 410-323 π.Χ., Κυνικός φιλόσοφος

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον ιδιοκτήτη του Πανεπιστημίου Nearolis Μιχαλάκη Λεπτό ο οποίος αφουγκράστηκε τις ανάγκες της εποχής και πραγματοποίησε το όραμά του δημιουργώντας το Πανεπιστήμιο Nearolis στην Πάφο έδωσε την ευκαιρία σε πολλούς Κύπριους αλλά και Ελλαδίτες να σπουδάσουν αυτό που ονειρεύονταν. Ένα μεγάλο ευχαριστώ ανήκει στον κοσμήτορα του μεταπτυχιακού στη Δημόσια Διοίκηση, Σπύρο Βλιάμο, ο οποίος υπήρξε από την αρχή μέχρι και τη λήξη των τεσσάρων εξαμήνων της φοίτησής μου αρωγός και συμπαράστατης στο έργο μου με τις ευφυείς οικονομικές του σκέψεις και προτάσεις. Αν δεν ήταν ο κος Στέλιος Πέτρου να με ωθήσει από την αρχή να καταθέσω τα δικαιολογητικά μου για το συγκεκριμένο μεταπτυχιακό και να ακολουθήσω τις κατάλληλες διαδικασίες δεν θα είχα ξεκινήσει το μεταπτυχιακό στην Κύπρο. Επίσης ο κος Πέτρου με κατήυθηνε σωστά στις τρεις εργασίες μου για τα μαθήματά του και βέβαια πολύ περισσότερο με καθοδήγησε με σταθερότητα και ηρεμία στη συγγραφή της διπλωματικής μου. Ένα μεγάλο ευχαριστώ αξίζει στους γονείς μου Δημήτριο Χρηστίδη και Δήμητρα Χρηστίδου που μου συμπαράστάθηκαν ψυχικά, υλικά και πρακτικά στα ταξίδια μου τα σαββατοκύριακα στην Κύπρο και χρηματοδότησαν τις σπουδές μου.

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως αντικείμενο τα Αναλυτικά Προγράμματα στην Ελλάδα, τον Σχεδιασμό και Ανάπτυξη τους στη σύγχρονη εποχή. Πιο συγκεκριμένα, περιγράφεται και σχολιάζεται η περίπτωση του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ) για την Πράξη Νέο Σχολείο – Σχολείο 21^{ου} αιώνα ενώ επίσης γίνεται αντιπαράβολή του με το παλαιότερο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών του 2003.

Συγκεκριμένα, γίνεται μια ανασκόπηση στη διεθνή και ελληνική σχετικά με το τι είναι και τι περιλαμβάνουν τα Αναλυτικά Προγράμματα ενώ περιγράφονται αναλυτικά τόσο οι παράγοντες που επηρεάζουν τον σχεδιασμό Αναλυτικών Προγραμμάτων όσο και οι λόγοι αναμόρφωσής τους. Στη συνέχεια περιγράφονται οι προσπάθειες που πρέπει να καταβληθούν προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι απαραίτητες αλλαγές στα διάφορα αλληλένδετα μέρη που συνθέτουν ένα Πρόγραμμα Σπουδών Ξένων Γλωσσών ενώ έπειτα παρατίθενται ορισμένα Μοντέλα Σχεδιασμού Αναλυτικών Προγραμμάτων βάσει της σχετικής βιβλιογραφίας.

Ακολουθεί μια παρουσίαση του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών που παρήχθη από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και εξετάζεται ταυτόχρονα και η περίπτωση της Αγγλικής Γλώσσας σε αυτό. Έπειτα περιγράφονται διεξοδικά ο χαρακτήρας, οι στόχοι και τα χαρακτηριστικά του Νέου Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών του Νέου Σχολείου. Επιπρόσθετα παρουσιάζεται αναλυτικά το ΕΠΣ-ΞΓ στο Νέο Σχολείο ενώ περιγράφονται και οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την επιτυχή εφαρμογή του. Στη συνέχεια γίνεται εκτενής αναφορά στο Πρόγραμμα Εκμάθησης της Αγγλικής σε Πρώιμη Παιδική Ηλικία και στο πώς αυτό συνδέεται με το Νέο ΕΠΣ-ΞΓ.

Έπειτα εντοπίζονται οι διαφορές του ΕΠΣ-ΞΓ με τα προηγούμενα προγράμματα σπουδών ενώ ταυτόχρονα γίνεται μια κριτική θεώρηση του και παρουσίαση των καινοτόμων στοιχείων του. Τέλος, γίνεται εκτενής σχολιασμός των προβληματικών περιοχών του Νέου Αναλυτικού Προγράμματος ενώ παράλληλα διατυπώνονται και ορισμένες προτάσεις για την επίλυσή τους.

Λέξεις – κλειδιά: σχεδιασμός / ανάπτυξη αναλυτικού προγράμματος, πρόγραμμα σπουδών, ξένες γλώσσες, νέο σχολείο, διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών

Abstract

The object of the current dissertation is Modern Era Curricula Design and Development in Greece. More specifically, it describes and reviews the Unified Foreign Language Curriculum (EPS-XG) for the New School Act- 21st Century School, while it juxtaposes it to the older 2003 Cross-Curricular Unified Framework.

More precisely, there is a review of the international and Greek literature about the nature and contents of Curricula, while the factors that influence their design and the reasons of their reform are also described in detail. Next follows the description of the efforts that should be made in order to lead to the necessary changes to the various interrelated parts of which a Foreign Language Curriculum is consisted of, and after that some Curriculum Modern Design Models are quoted, according to the related literature.

A presentation of the Cross-Curricular Unified Framework produced by the Greek Educational Institute is following, which also examines the case of the English Language. Then, the character, goals and characteristics of New School's New Unified Curriculum are thoroughly described. Additionally, the New School Unified Foreign Language Curriculum (EPS-XG) is presented in depth while the preconditions for its successful application are also described. Next follows an extensive report on the Early Childhood English Language Learning Programme and its connection to the New Unified Foreign Language Curriculum (EPS-XG).

Then, the differences between the Unified Foreign Language Curriculum (EPS-XG) and the older Curricula are examined, while at the same time a critical view and presentation of its innovations take place. Finally, a thorough commentary on the problematic parts of the New Curriculum is being performed while some proposals for its improvement are being formulated.

Key-words: Curriculum Design / Development, Curriculum, Foreign Language, New School, Cross-Curricular Unified Framework

Αναλυτικά προγράμματα - σχεδιασμός και ανάπτυξη στη σύγχρονη εποχή

Εισαγωγή

Ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία των εκπαιδευτικών που διδάσκουν στα σχολεία κάθε χώρας είναι αδιαμφισβήτητα τα Αναλυτικά Προγράμματα. Οι εκπαιδευτικοί τα χρησιμοποιούν καθημερινά για την επίτευξη των εκάστοτε παιδαγωγικών στόχων, τόσο για την οργάνωση και τον προγραμματισμό της εκπαιδευτικής πράξης, όσο και για την πραγμάτωση αυτής καθ' αυτήν στο πλαίσιο της σχολικής αίθουσας. Ο ρόλος των Αναλυτικών Προγραμμάτων, σε επίπεδο ορθού σχεδιασμού και ανάπτυξης από μέρους των δημιουργών του και φυσικά σε επίπεδο ορθής χρήσης από μέρους των εκπαιδευτικών, είναι καταλυτικός για την εκπαιδευτική πράξη καθώς από την ποιότητά τους εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό η επίτευξη ή μη των παιδαγωγικών στόχων που τίθενται κάθε φορά από την πολιτεία (συνήθως από το Υπουργείο Παιδείας), η καλή λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος και η επιτυχία του εκπαιδευτικού έργου γενικότερα. Κατά συνέπεια, τα Αναλυτικά Προγράμματα βρίσκονται και θα πρέπει να «βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος όχι μόνο των συντακτών τους αλλά και των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων, των μαθητών και των γονέων τους και άλλων ενδιαφερομένων, γιατί αποτελούν μια θεμελιώδη διάσταση της όλης διαδικασίας της εκπαίδευσης» (Γερογιάννης 2007).

Τα εθνικά προγράμματα σπουδών αποτελούν ουσιαστικά μια δημόσια αναπαράσταση των εκπαιδευτικών σκοπών σε εθνικό επίπεδο, και χρησιμεύουν ως ένας τεκμηριωμένος χάρτης των θεωριών, των κοινών πεποιθήσεων και ιδεών που σχετίζονται με την εκπαίδευση, τη διδασκαλία, τη μάθηση και τη γνώση. Γενικότερα, ένα εθνικό πρόγραμμα σπουδών αναπτύσσεται και επιβάλλεται από μια εθνική αρχή και στοχεύει στην εξασφάλιση παροχής της ίδια βασικής εκπαίδευσης σε όλους τους μαθητές, κυρίως όμως σε αυτούς που φοιτούν στα δημόσια σχολεία όλης της χώρας. Τα εθνικά προγράμματα σπουδών συνήθως ορίζουν τα εθνικά πρότυπα για τις επιδόσεις των μαθητών σε όλα τα μαθήματα που περιλαμβάνουν. Ως επί το πλείστον ενσωματώνουν γενικές νομικές δηλώσεις οι οποίες περιγράφουν πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να τροποποιήσουν, όπως απαιτείται, τα προγράμματα σπουδών προκειμένου να προσφέρουν σε όλους τους μαθητές τις σχετικές πληροφορίες σε κύρια βασικά

στάδια της εκπαίδευσης. Πολλές αναπτυσσόμενες χώρες καθώς και χώρες των οποίων η οικονομία είναι σε μεταβατικό στάδιο έχουν μια εκπαίδευση έντονα συγκεντρωτικού χαρακτήρα και το εθνικό πρόγραμμα σπουδών τους ορίζεται από το κράτος. Το κύριο επιχείρημα των υποστηρικτών του εθνικού προγράμματος σπουδών σε αυτές τις χώρες είναι ότι υπάρχει ανάγκη να προωθηθεί η ύπαρξη μεγαλύτερης ομοιομορφίας στα εκπαιδευτικά συστήματα ούτως ώστε να βοηθήσει τους μαθητές που απαιτείται να μεταφερθούν πέραν των τοπικών συνόρων. Ένα άλλο επιχείρημα που στηρίζεται στην οικονομική λογική είναι ότι το εθνικό πρόγραμμα σπουδών προωθεί την οικονομική αποτελεσματικότητα με την κατανομή των περιορισμένων πόρων σε όλα τα συστήματα, όπως τα υλικά των προγραμμάτων σπουδών και την ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών. Επιπλέον, οι υποστηρικτές των εθνικών προγραμμάτων σπουδών ισχυρίζονται ότι τα προγράμματα που αφορούν τη διδασκαλία μιας κοινής γλώσσας, της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και ενός συνόλου κοινών αξιών σε όλες τις ομάδες είναι ένα σημαντικό μέσο για να αναπτύσσεται στους μαθητές το αίσθημα της εθνικής ταυτότητας. (Mustafa Yunus Eryaman & Salih Zeki Genc 2010¹).

1. Αναλυτικά Προγράμματα – Ορισμός

Στη σχετική βιβλιογραφία μπορεί κανείς να συναντήσει πολλούς ορισμούς για τα Αναλυτικά Προγράμματα. Κατά τον Tyler (1949) (όπως αναφέρεται στο Print, 1994) το curriculum είναι «όλη η γνώση των μαθητών που σχεδιάζεται και κατευθύνεται από το σχολείο προκειμένου να επιτευχθούν οι εκπαιδευτικοί στόχοι». Συνεχίζοντας, ο Print παραθέτει τον ορισμό των Wiles και Bondi (1989) οι οποίοι αναφέρουν πως curriculum είναι «ένας στόχος ή ένα σύνολο αξιών οι οποίες ενεργοποιούνται μέσω μιας διαδικασίας ανάπτυξης που καταλήγει στις εμπειρίες των μαθητών στο πλαίσιο της σχολικής αίθουσας. Ο βαθμός στον οποίο οι προαναφερθείσες εμπειρίες αποτελούν μια πραγματική απεικόνιση του αρχικού στόχου ή στόχων συνιστά μια άμεση λειτουργία της αποτελεσματικότητας των προσπαθειών ανάπτυξης του curriculum.» Ο Print (1994), κατόπιν, δίνει τον ακόλουθο ορισμό:

¹ Mustafa Yunus Eryaman and Salih Zeki Genc, National Curriculum. In Kridel Craig (2010), *Encyclopedia of Curriculum Studies*, United States of America, Sage Publications

«Το curriculum ορίζεται ως το σύνολο των οργανωμένων ευκαιριών για μάθηση που προσφέρει ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα στους μαθητές του και οι εμπειρίες που ανακαλύπτουν οι μαθητές όταν το εν λόγω curriculum εφαρμόζεται. Σε αυτό περιλαμβάνονται οι δραστηριότητες που σχεδιάζουν οι εκπαιδευτές και οι οποίες αναπόφευκτα αναπαριστώνται με τη μορφή ενός εντύπου και η διαδικασία λήψης αποφάσεων από μέρους των καθηγητών για την εφαρμογή αυτών των δραστηριοτήτων μέσω της διάδρασης με μεταβλητές που σχετίζονται με το ευρύτερο πλαίσιο όπως οι μαθητές, οι διαθέσιμοι πόροι, οι καθηγητές και το εκπαιδευτικό περιβάλλον.²»

Σύμφωνα με τους Καψάλη-Βρεττό (1994) ένα αναλυτικό πρόγραμμα οποιασδήποτε μορφής είναι το αποτέλεσμα και το προϊόν διαδικασιών σχεδιασμού και σύνταξης ενός γενικού πλαισίου μακροπρόθεσμης οργάνωσης της διδασκαλίας που γίνεται σε διάφορα επίπεδα και με διαφορετικό κατά περίπτωση βαθμό εγκυρότητας και νομιμότητας. Οι Ξωχέλλης και Δενδρινού (1999) αναφέρουν πως οι όροι αναλυτικό πρόγραμμα, πρόγραμμα σπουδών, εκπαιδευτικό πρόγραμμα ή πρόγραμμα διδασκαλίας χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν ένα διάγραμμα ή έναν κατάλογο από επιδιώξεις (σκοπούς) της διδασκαλίας της διδακτέας ύλης κατά εκπαιδευτική βαθμίδα ή σχολικό τύπο, τάξη και γνωστικό αντικείμενο (μάθημα). Δηλαδή το πρόγραμμα αυτό δίνει τις κατευθυντήριες γραμμές και γενικά ορίζει έμμεσα ή άμεσα το περιεχόμενο της διδακτικής διαδικασίας (διδασκαλίας και μάθησης) από τη μία πλευρά και από την άλλη τις ανατροφοδοτικές διαδικασίες (αξιολόγηση του αποτελέσματος διδασκαλίας και μάθησης). Ουσιαστικά δηλαδή πρόκειται για το πρόγραμμα ενός γνωστικού αντικειμένου, το οποίο σε πρακτικό επίπεδο απαντά στα διάφορα ερωτήματα όπως ποια ύλη, για ποιο σκοπό, σε ποια τάξη και με ποια σειρά πρέπει να διδαχθεί ή ποιες γνώσεις πρέπει να μεταδοθούν στους μαθητές μιας συγκεκριμένης σχολικής βαθμίδας (π.χ. δημοτικό σχολείο ή γυμνάσιο) ή ενός συγκεκριμένου σχολικού τύπου (π.χ. γενικό ή τεχνικό-επαγγελματικό λύκειο). Σύμφωνα με τον Rodgers (όπως αναφέρεται στο Richards, 2001) ο όρος curriculum αναφέρεται σε όλες τις δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν τα παιδιά υπό την αιγίδα του σχολείου. Αυτό περιλαμβάνει όχι μόνο το τι μαθαίνουν οι μαθητές, αλλά και το πώς το μαθαίνουν, πώς οι εκπαιδευτικοί θα

² Η απόδοση έγινε από τη γράφουσα.

βοηθήσουν τους μαθητές να μάθουν, ποιο υποστηρικτικό υλικό θα χρησιμοποιηθεί, ποιες θα είναι οι μορφές και οι μέθοδοι αξιολόγησης, και σε τι είδους εγκαταστάσεις. Ο Γερογιάννης (2007) ορίζει ως «πρόγραμμα» ένα ολοκληρωμένο και συγκεκριμένο σχέδιο με προκαθορισμένους σκοπούς. Το πρόγραμμα αυτό είναι ένα χρονοδιάγραμμα για σχεδιασμένες ενέργειες και διαδικασίες.

1.1 Παράγοντες που επηρεάζουν τον σχεδιασμό Αναλυτικών Προγραμμάτων

Ο σχεδιασμός ενός αναλυτικού προγράμματος είναι μια διαδικασία ιδιαίτεως πολύπλοκη που εξαρτάται και επηρεάζεται άμεσα ή έμμεσα από ποικίλους γενικούς και ειδικούς παράγοντες, καθώς και από διάφορους φορείς οι οποίοι έχουν άμεσο ή έμμεσο ενδιαφέρον για την εκπαίδευση και ασκούν πιέσεις, συνήθως διακριτικές ή όχι τόσο εμφανείς, κατά τη διαδικασία σχεδιασμού του. Παρότι οι παράγοντες αυτοί έχουν άλλοτε μεγαλύτερο και άλλοτε μικρότερο αντίκτυπο στον σχεδιασμό ενός αναλυτικού προγράμματος, θα πρέπει να λαμβάνονται πάντα υπόψη καθώς θα συμβάλλουν σημαντικά αρχικά στην ορθή σύνταξη του προγράμματος και κατόπιν στην επιτυχή εφαρμογή του.

Ο Kress (2000) αναφέρει πέντε γενικούς κοινωνικο-πολιτισμικούς παράγοντες, οι οποίοι άπτονται του σχεδιασμού προγραμμάτων σπουδών και είναι οι εξής: Α) Οι αλλαγές στη μορφή της οικονομίας και ιδιαίτερα τα αποτελέσματα της «παγκοσμιοποίησης» του (οικονομικού) κεφαλαίου. Β) Οι αλλαγές στους τρόπους μεταφοράς, τόσο των πληροφοριών όσο και των «πραγμάτων», είτε πρόκειται γι' ανθρώπους είτε για αγαθά με τις γνωστές συνέπειες της «διεθνοποίησης» (μια έννοια την οποία θα πρέπει να διακρίνουμε από την έννοια της «παγκοσμιοποίησης»). Γ) Οι αλλαγές στην πολιτισμική σύνθεση των κοινωνιών, που οδηγούν σε αυξανόμενη πολιτισμική ετερογένεια, μέσα και έξω από τα σύνορα μιας χώρας, οι αλλαγές δηλαδή που είναι αποτέλεσμα της σημερινής πολυ-πολιτισμικότητας. Δ) Οι αλλαγές στο επικοινωνιακό τοπίο, τόσο στα μέσα επικοινωνίας που είναι γενικά διαθέσιμα αλλά και στους (σημειωτικούς) τρόπους επικοινωνίας που χρησιμοποιούνται στους διάφορους τομείς της δημόσιας ζωής. Ε) Οι αλλαγές σε θεσμικές διευθετήσεις σχετικά με την εκπαίδευση, δηλαδή στα ζητήματα που προκύπτουν γύρω από θέματα όπως «το μέλλον του σχολείου», «η σχολική τάξη του μέλλοντος», κλπ.

Σύμφωνα με τον Γερογιάννη (2007) ορισμένοι γενικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη σύνταξη του αναλυτικού προγράμματος είναι η παράδοση, η κουλτούρα και η ιστορία κάθε λαού, η πολιτικο-κοινωνικο-οικονομική κατάσταση της κάθε χώρας, οι τεχνολογικές εξελίξεις, η θρησκεία, τα διαθέσιμα μέσα, οι φυσικοί πόροι κ.ά. Στους ειδικούς παράγοντες περιλαμβάνονται οι εκπαιδευτικοί του σχεδιασμού και της ευθύνης των εκπαιδευτικών πραγμάτων, οι εκπαιδευτικοί της υλοποίησης των αναλυτικών προγραμμάτων, οι γονείς, η φύση και η ηλικία των μαθητών. Οι Nation και Macalister (2010) υποστηρίζουν ότι ο σχεδιασμός του αναλυτικού προγράμματος επηρεάζεται από παράγοντες που σχετίζονται με τους μαθητές (τις ανάγκες, τις ελλείψεις, τις επιθυμίες τους κ.α.), τους καθηγητές (τις ικανότητες, τις γνώσεις, το επίπεδό τους κ.α.) την εκπαιδευτική πράξη (διαθέσιμη υλικοτεχνική υποδομή, χαρακτηριστικά τάξης, αριθμός μαθητών κ.α.) και την εκπαιδευτική περίσταση (κόστος εφαρμογής προγράμματος, απαιτούμενος χρόνος, αντικείμενο κ.α.). Σύμφωνα με τον Σ. Πέτρου³ παράγοντες που επηρεάζουν τον σχεδιασμό ενός αναλυτικού προγράμματος είναι οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, η υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου, οι εκπαιδευτικοί και τα χαρακτηριστικά τους, η διδασκαλία και η οργάνωση της τάξης, το μαθησιακό περιβάλλον, η ηγεσία και το σχολικό κλίμα, οι μαθητές και τα χαρακτηριστικά τους, οι γονείς, οι κοινωνικοί εταίροι και οι επιστημονικές οργανώσεις.

Η προσεκτική θεώρηση και μελέτη όλων των παραπάνω παραγόντων, που επηρεάζουν είτε έμμεσα είτε άμεσα τον σχεδιασμό αναλυτικών Προγραμμάτων, είναι αδιαμφισβήτητη ουσιώδους σημασίας για τη διαδικασία αυτή καθώς μπορούν να παράσχουν σημαντικές πληροφορίες που θα αποτελέσουν τις βάσεις για την ανάπτυξη των Προγραμμάτων αυτών.

1.2 Λόγοι Αναμόρφωσης Αναλυτικών Προγραμμάτων

Στην εποχή μας τόσο η κοινωνία όσο και ο ρόλος του σχολείου αλλάζουν συνεχώς με αποτέλεσμα η ανάγκη αναμόρφωσης των αναλυτικών προγραμμάτων και συμμόρφωσής τους στις νέες συνθήκες να θεωρείται επιτακτική. Προκειμένου τα σχολεία και τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών να ανταποκρίνονται στις ανάγκες

³ Σημειώσεις παραδόσεων μαθήματος «Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Αναλυτικών Προγραμμάτων», Διδάσκων: Στυλιανός Πέτρου

των μαθητών και στις νέες κοινωνικές συνθήκες, τόσο οι ειδικοί επιστήμονες όσο και οι καθηγητές, αλλά και όλοι όσοι εμπλέκονται στο σχεδιασμό των προγραμμάτων θα πρέπει να κατανοήσουν τις νέες δυνάμεις αλλαγής και το πώς αυτές οι δυνάμεις επηρεάζουν και διαμορφώνουν το πρόγραμμα σπουδών (Louise Anderson Allen 2010⁴).

Οι λόγοι που καθιστούν αναγκαία την αναμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων είναι πολλοί και ποικίλοι. Οι κυριότεροι απ' αυτούς είναι:

α) Οι ριζικές αλλαγές στον κόσμο. (Αφορούν το πρόβλημα προετοιμασίας των παιδιών για έναν αυριανό διαφορετικό κόσμο. Απουσία συσχέτισης της σχολικής εκπαίδευσης με τη ζωή μετά το σχολείο. Ποια μορφή πρέπει να έχουν τα αναλυτικά προγράμματα για να προετοιμάσουν καλύτερα τα παιδιά για έναν κόσμο που δεν ξέρουμε πώς περίπου θα είναι αύριο;)

β) Η έκρηξη των γνώσεων. (Ζούμε στην κοινωνία της πληροφορίας και το σχολείο πρέπει να ανταποκριθεί στη νέα αυτή κατάσταση χωρίς να επιβαρύνει ψυχικά και σωματικά τους μαθητές, αλλά και χωρίς περιορισμό των σύγχρονων γνώσεων της επιστημονικής και τεχνολογικής εξέλιξης. Οι μαθητές δεν πρέπει να αποτελούν απλώς δέκτες πληροφοριών αλλά να μαθαίνουν τους τρόπους, τις μεθόδους και τις διαδικασίες μέσω των οποίων θα μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν στη ζωή τους τις αποκτηθείσες γνώσεις. Να μάθουν δηλαδή το πώς να μαθαίνουν και πώς να χρησιμοποιούν αυτά που μαθαίνουν).

γ) Εγγενείς αδυναμίες του ισχύοντος αναλυτικού προγράμματος (έλλειψη έρευνας για τα αναλυτικά προγράμματα, λειτουργικές αδυναμίες που οφείλονται στο γεγονός ότι ξεκινούν πάντα και αποκλειστικά από τα περιεχόμενα διδασκαλίας. Η εκπαίδευση δε συμβαδίζει με τις νέες τεχνικές στη διδασκαλία και τα νέα τεχνολογικά επιτεύγματα και παρουσιάζει σοβαρή «χρονοκαθυστέρηση» στην εφαρμογή τους).

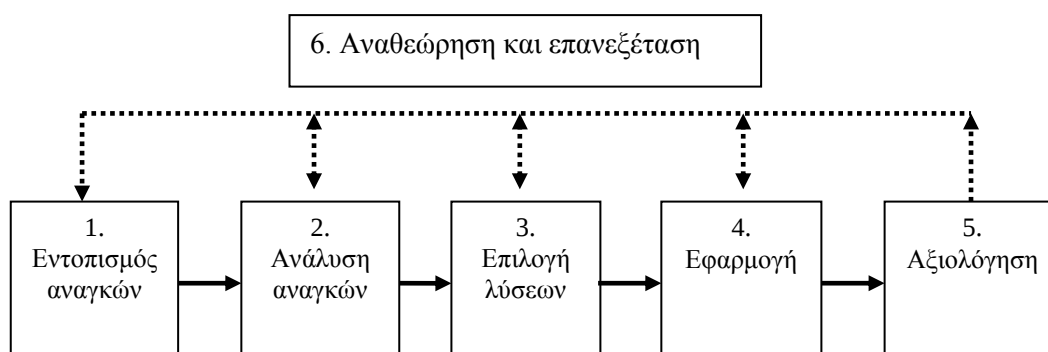
δ) Διόγκωση αριθμού των μαθητών (υπεράριθμες τάξεις λόγω οικονομικών συνθηκών, επέκταση υποχρεωτικής εκπαίδευσης, ποικιλία αναγκών μαθητών, έμφαση του αναλυτικού προγράμματος στη μορφωτική αλλά και την κοινωνικοποιητική λειτουργία του Σχολείου).

⁴ Louise Anderson Allen, Curriculum Change. In Kridel Craig (2010), *Encyclopedia of Curriculum Studies*, United States of America, Sage Publications

ε) Η σχέση εκπαιδευτικών και ειδικών στη σύνταξη των αναλυτικών προγραμμάτων (μεταβολή του ρόλου των εκπαιδευτικών, απαίτηση για συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και διαδικασιών σύνταξης αναλυτικών προγραμμάτων). (Γερογιάννης 2007, Burns & Brooks 1975)

Η εκπόνηση ενός κατάλληλα σχεδιασμένου αναλυτικού προγράμματος είναι μια διαδικασία που στοχεύει στην ικανοποίηση του συνόλου των εκπαιδευτικών αναγκών και των εκπαιδευτικών προτεραιοτήτων που θέτει η πολιτεία. Κατά τον Γερογιάννη, σε χώρες στις οποίες η οργάνωση της εκπαίδευσης έχει πάρει επιστημονική μορφή, κατά τη διαδικασία του σχεδιασμού αναλυτικών προγραμμάτων, λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες του πληθυσμού για τον οποίο σχεδιάζεται το συγκεκριμένο αναλυτικό πρόγραμμα και οι οποίες έχουν προκύψει κατόπιν της συστηματικής εξέτασης που έχει προηγηθεί. Η διαδικασία αυτή ονομάζεται «αξιολόγηση αναγκών» (Needs assessment) και μέσα απ' αυτήν εντοπίζονται και προσδιορίζονται οι ανάγκες που υπάρχουν και στη συνέχεια καθορίζεται τι πρέπει να γίνει προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά αυτές οι ανάγκες (Γερογιάννης 2007). Πρόκειται δηλαδή για ένα άκρως χρήσιμο εργαλείο εντοπισμού και αντιμετώπισης προβλημάτων στην εκπαίδευση, τόσο σε φιλοσοφικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο, το οποίο ουσιαστικά εξυπηρετεί στην αποφυγή άσκοπης σπατάλης χρόνου (τόσο των μαθητών όσο και των καθηγητών), ανθρώπινου δυναμικού (μαθητές, καθηγητές, γονείς και όλοι όσοι εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία) καθώς και χρημάτων (πληρωμές, εκπαιδευτικό υλικό, υποδομές) (Kaufman & English 1979). Ο εντοπισμός, η ανάλυση και αξιολόγηση των αναγκών, η επιλογή λύσεων, η εφαρμογή και η αξιολόγησή τους είναι το πρότυπο του Roger Kaufman που είναι γνωστό ως «Συστημική Προσέγγιση της Εκπαίδευσης». Σύμφωνα με αυτό το πρότυπο, στο πρώτο στάδιο προσδιορίζονται και ιεραρχούνται οι υπάρχουσες ανάγκες της μαθητικής κοινωνίας. Στο δεύτερο στάδιο εντοπίζονται τα αίτια που δημιουργούν τις ανάγκες, αναλύονται αυτές οι ανάγκες, τοποθετούνται οι στόχοι που θα οδηγήσουν στην ικανοποίηση αυτών των αναγκών και ορίζονται οι εναλλακτικές λύσεις. Στο τρίτο στάδιο επιλέγονται στρατηγικές και τρόποι που θεωρούνται κατάλληλοι για τη λύση του προβλήματος (αποφασίζεται ποια θεωρία Α.Π. εξυπηρετεί τις ανάγκες των μαθητών, επιλέγονται μαθήματα, περιεχόμενα, μέθοδοι και μέσα, αξιολόγηση, τρόποι επιμόρφωσης εκπαιδευτικών οι οποίοι θα υλοποιήσουν το πρόγραμμα). Στο τέταρτο στάδιο σχεδιάζονται και αναπτύσσονται τα

μέσα και οι μέθοδοι που απαιτούνται προκειμένου να ικανοποιηθούν οι ανάγκες και έπειτα εφαρμόζονται σε πρακτικό επίπεδο οι προτεινόμενες λύσεις. Στο πέμπτο στάδιο αξιολογούνται τα αποτελέσματα της εφαρμογής και αντιπαραβάλλονται με τις αρχικές προθέσεις. Το έκτο στάδιο, δηλαδή η αναθεώρηση και επανεξέταση, γίνονται παράλληλα με όλα τα προηγούμενα βήματα της διαδικασίας εφόσον τόσο η αναθεώρηση όσο και η επανεξέταση, καθώς έχουν ανατροφοδοτική λειτουργία, μπορούν και πρέπει να πραγματοποιούνται σε κάθε προηγούμενο βήμα (Kaufman 2006).

Εικόνα 1. Διαδικασία επίλυσης προβλημάτων κατά Kaufman⁵

1.3 Αναμόρφωση Προγραμμάτων Σπουδών - Ξένες Γλώσσες

Σύμφωνα με τον John Clark (1987) η «αναμόρφωση ενός Αναλυτικού Προγράμματος είναι μια διαδικασία που συνήθως δεν ξεκινά από το μηδέν αλλά από μια υπάρχουσα κατάσταση πραγμάτων». Πρόκειται για μια συστηματική σειρά εργασιών η οποία δεν σταματά απλά στη δημιουργία ενός νέου είδους εξέτασης ή ενός νέου πακέτου προγραμμάτων σπουδών που θα χρησιμοποιηθούν στα σχολεία, αλλά προϋποθέτει μια συνεχή διαδικασία βελτίωσης, ανανέωσης και αναδημιουργίας. Με τον όρο αναμόρφωση Αναλυτικών Προγραμμάτων για τις Ξένες Γλώσσες ο Clark αναφέρεται στις προσπάθειες που πρέπει να καταβληθούν προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι απαραίτητες αλλαγές στα διάφορα αλληλένδετα μέρη που συνθέτουν το πρόγραμμα σπουδών ξένων γλωσσών. Αυτά περιλαμβάνουν:

- Την αναθεώρηση των αρχών για τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών και των μαθησιακών διαδικασιών λαμβάνοντας βεβαίως υπόψη τις θεωρίες της

⁵ Η μετάφραση των περιεχομένων του διαγράμματος έγινε από τη γράφουσα

εφαρμοσμένης γλωσσολογίας αλλά και την εμπειρία που προέρχεται από τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας μέσα στην τάξη.

- Την αναμόρφωση της διδακτέας ύλης η οποία δίνει υπόσταση στους στόχους, τους σκοπούς, το περιεχόμενο και τη γενικότερη μεθοδολογία.

- Την αναθεώρηση των στρατηγικών διδασκαλίας και μάθησης εντός της σχολικής αίθουσας.

- Την επιλογή, προσαρμογή και δημιουργία των κατάλληλων βοηθημάτων που θα δώσουν υπόσταση στις μαθησιακές εμπειρίες που έχουν τεθεί ως στόχοι του Προγράμματος.

- Την επανεξέταση της αξιολόγησης που αποσκοπεί στην παρακολούθηση, καταγραφή, αναφορά, και παροχή ανατροφοδότησης σχετικά με την πρόοδο του μαθητή.

- Την αναθεώρηση του αναλυτικού πλάνου εργασιών που θα πραγματοποιηθούν μέσα στη σχολική αίθουσα και το οποίο αφορά όλα τα παραπάνω μαζί.

- Την αναθεώρηση και τη δημιουργία των στρατηγικών που θα βοηθήσουν τους διδάσκοντες να αξιολογήσουν αρχικά τις διδακτικές πρακτικές τους και έπειτα να τις βελτιώσουν.

- Τον προσδιορισμό των πεδίων που θα πρέπει να ερευνηθούν περαιτέρω προκειμένου να καθοριστούν οι πιθανοί τρόποι βελτίωσης όλων των παραπάνω.

- Την αναθεώρηση ή την εκ νέου δημιουργία πρακτικών ενδοϋπηρεσιακής εκπαίδευσης και κατάρτισης προκειμένου να βοηθηθούν οι εκπαιδευτικοί στο να διευρύνουν τις γνώσεις τους σε συγκεκριμένες περιοχές και να βρίσκουν λύσεις στα ποικίλα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο καθένας από αυτούς μέσα στη σχολική αίθουσα.⁶

Συνεχίζοντας ο Clark παρομοιάζει την αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών με τη δημιουργία ενός παζλ που δεν μπορεί να ολοκληρωθεί ποτέ. Στο παζλ αυτό τα διάφορα κομματάκια που το αποτελούν κόβονται και ξανακόβονται συνεχώς προκειμένου να ταιριάζουν μεταξύ τους και να σχηματίσουν ένα σύνολο που όμως επίσης αλλάζει συνεχώς και εξελίσσεται ούτως ώστε να ανταποκρίνεται σε ιδέες και αξίες που κι αυτές με τη σειρά τους μεταβάλλονται διαρκώς. Συνεπώς, η αλλαγή που

⁶ Η απόδοση έγινε από τη γράφουσα.

θα γίνει σε ένα κομματάκι του παζλ θα επηρεάσει αναπόφευκτα και τα άλλα μέρη. Για παράδειγμα, μια αλλαγή στο τι πρόκειται να αξιολογηθεί θα οδηγήσει σε αλλαγές στις πρακτικές μέσα στην τάξη, όπως ακριβώς και μια αλλαγή στους στόχους και το περιεχόμενο της μάθησης συνεπάγεται αλλαγή στο τι πρόκειται να αξιολογηθεί. Πολύ συχνά, αναφέρει ο Clark, έχουν γίνει προσπάθειες για να πραγματοποιηθούν αλλαγές σε ένα κομμάτι του προγράμματος σπουδών, χωρίς να προβλέπεται ότι αυτό συνεπάγεται αλλαγές σε άλλα μέρη του. Έτσι, συντάκτες προγραμμάτων σπουδών που λειτουργούν έξω από τη σχολική τάξη, συχνά εισήγαγαν αλλαγές στα σχολικά προγράμματα ή στις διαδικασίες αξιολόγησης, αλλά στη συνέχεια δεν κατάφεραν να υποστηρίξουν τους εκπαιδευτικούς στο να δημιουργήσουν τα κατάλληλα βοηθήματα και να αναπτύξουν τις αναγκαίες στρατηγικές διδασκαλίας για να μεταφέρουν με επιτυχία τις αλλαγές αυτές μέσα στην τάξη.

Κατά συνέπεια, καθίσταται προφανές πως η αναμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών είναι μια πολύπλευρη και πολύπλοκη διαδικασία η οποία συνεπάγεται μια πολύ προσεκτική και καλά σχεδιασμένη σειρά διεργασιών προκειμένου να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

1.4 Σχεδιασμός Αναλυτικών Προγραμμάτων

Ο Ralph Tyler, που θεωρείται πατέρας των Αναλυτικών Προγραμμάτων, έθεσε τέσσερα βασικά ερωτήματα τα οποία σχετίζονται με τη διαδικασία ανάπτυξης αναλυτικών προγραμμάτων και ουσιαστικά εμπεριέχουν τα δομικά στοιχεία ενός Αναλυτικού Προγράμματος.

1. *Ποιους σκοπούς πρέπει να επιδιώκουν να πετύχουν τα σχολεία;*

Αφετηρία ενός Αναλυτικού Προγράμματος θα πρέπει να είναι ο ορισμός των στόχων του με σαφήνεια και ακρίβεια.

2. *Ποιες εκπαιδευτικές εμπειρίες μπορεί να δοθούν ώστε να επιτευχθούν οι σκοποί αυτοί;*

Για την επίτευξη των στόχων αυτών ουσιώδους σημασίας είναι η προσεκτική επιλογή του κατάλληλου περιεχομένου.

3. *Πώς μπορούν να οργανωθούν αποτελεσματικά αυτές οι εμπειρίες;*

Εξίσου σημαντικό για την επίτευξη των στόχων είναι να περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα Σπουδών και εναλλακτικές μεθοδολογικές προτάσεις όπως επίσης και

μέσα διδασκαλίας. Οι υποδείξεις αυτές δεν θα πρέπει να είναι δεσμευτικές αλλά να δύνανται να προσαρμοστούν στις εκάστοτε συνθήκες διδασκαλίας.

4. Πώς μπορεί να αξιολογηθεί η επιτυχία των σκοπών που τέθηκαν;

Το Πρόγραμμα Σπουδών, επίσης, πρέπει να περιλαμβάνει εναλλακτικές προτάσεις και δυνατότητες ελέγχου του βαθμού επίτευξης των στόχων, εφόσον ο έλεγχος αυτός αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της διαδικασίας επανατροφοδότησης και βελτίωσης του, καθώς το Πρόγραμμα Σπουδών αναμορφώνεται και βελτιώνεται συνεχώς μέσα από την εφαρμογή του στη σχολική αίθουσα (Peter Hlebowitsh 2010⁷).

Οι ερωτήσεις αυτές του Tyler έθεσαν τα θεμέλια για το σχεδιασμό των σχολικών προγραμμάτων, όπως αποδεικνύεται από τις προσπάθειες που πραγματοποιήθηκαν αργότερα προκειμένου να επεκταθούν αυτές οι τέσσερις ερωτήσεις, «κυρίως στο έργο της Hilda Taba, η οποία διατύπωσε μια θεωρία για τη διαδικασία ανάπτυξης αναλυτικών προγραμμάτων σε επτά βήματα και περιλαμβάνει:

- (1) τη διάγνωση των αναγκών,
- (2) τη διατύπωση των στόχων,
- (3) την επιλογή του περιεχομένου,
- (4) την οργάνωση του περιεχομένου,
- (5) τις επιλογές των εμπειριών μάθησης,
- (6) την οργάνωση των μαθησιακών εμπειριών, και
- (7) τον προσδιορισμό του τρόπου αξιολόγησης» (Peter Hlebowitsh 2010⁸).

Σύμφωνα με τον Richards (2001) η ανάπτυξη αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών είναι ένα όρος που αναφέρεται στο φάσμα σχεδιασμού και εφαρμογής των διαδικασιών που εμπλέκονται στην ανάπτυξη ή την ανανέωση ενός προγράμματος σπουδών. Οι διαδικασίες αυτές επικεντρώνονται στην ανάλυση των αναγκών, ανάλυση της κατάστασης, τον σχεδιασμό των μαθησιακών αποτελεσμάτων, τη γενικότερη οργάνωση των μαθημάτων, την επιλογή και την προετοιμασία του διδακτικού υλικού, την παροχή αποτελεσματικής διδασκαλίας και αξιολόγησης. Όλα τα παραπάνω στοιχεία σχηματίζουν ένα δίκτυο συστημάτων τα οποία αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Η έννοια του συστήματος, όπως εξηγεί ο Richards, υποδηλώνει ότι μια

⁷ Peter Hlebowitsh, Curriculum Development. In Kridel Craig (2010), *Encyclopedia of Curriculum Studies*, United States of America, Sage Publications

⁸ Peter Hlebowitsh, Curriculum Development. In Kridel Craig (2010), *Encyclopedia of Curriculum Studies*, United States of America, Sage Publications

αλλαγή σε ένα μέρος του συστήματος θα έχει άμεσες επιπτώσεις σε άλλα μέρη του συστήματος.

Η Παπαδοπούλου⁹ αναφέρει πως το εξειδικευμένο πλαίσιο σχεδιασμού – αναδιαμόρφωσης των Αναλυτικών Προγραμμάτων εμπεριέχεται σε τρία διαδοχικά στάδια συλλειτουργίας που αφορούν:

1. Στην ιδεολογική σύλληψη: πρόκειται για τις απαρχές Ιδεολογίας, Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής Κοσμοθεωρίας από το παγκόσμιο επιστημονικό γίνεσθαι στη βάση των αξιών του τοπικού – σεβασμός στην αρχή της *συγκειμενικότητας*.

2. Στη διαδικασία δόμησης: πρόκειται για τον κύριο σχεδιασμό που συνίσταται στη σύζευξη κριτηρίων, παραγόντων, σύγκλισης σκοπού και στόχων, ανά διακριτή περιοχή του Αναλυτικού.

3. Στην υλοποίηση: το τελικό αποτέλεσμα – η πρόταση για τον εκπαιδευτικό.

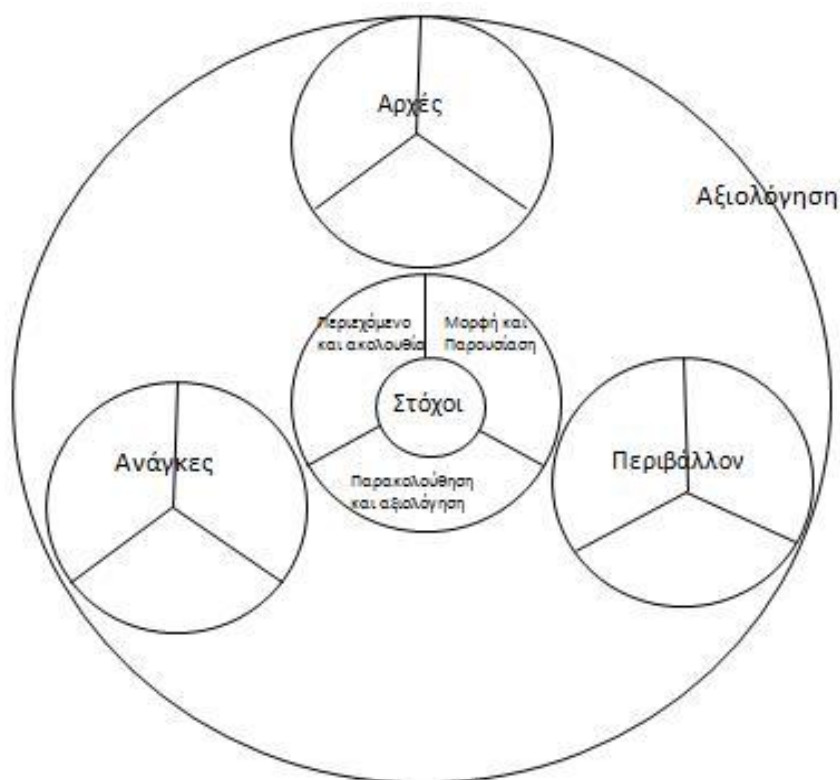
Μια μοντέρνα θεώρηση στον Σχεδιασμό Αναλυτικών Προγραμμάτων η οποία πραγματοποιήθηκε από τον Paul Nation και John Macalister (2011) αφορά ένα μοντέλο της Διαδικασίας που θα πρέπει να ακολουθείται κατά τον Σχεδιασμό Αναλυτικών Προγραμμάτων Γλωσσών. Το μοντέλο αυτό αποτελείται από τρεις εξωτερικούς κύκλους και έναν υποδιαιρούμενο εσωτερικό κύκλο οι οποίοι βρίσκονται εντός ενός ευρύτερου κύκλου (βλ. εικόνα 1). Στο μοντέλο αυτό τόσο οι εξωτερικοί κύκλοι όσο και ο εσωτερικός αποτελούν το αναλυτικό πρόγραμμα (curriculum) ενώ ο εσωτερικός αποτελεί τη διδακτέα ύλη (syllabus). Στο κέντρο του εσωτερικού κύκλου τοποθετούνται οι γενικοί στόχοι οι οποίοι, φυσικά, θα πρέπει να είναι σαφώς ορισμένοι και ξεκάθαροι.

Στην πρώτη από τις τρεις υποδιαίρεσεις του εσωτερικού κύκλου τοποθετείται το περιεχόμενο των αντικειμένων προς μάθηση και η ακολουθία με την οποία αυτά θα διδαχθούν, όπως επίσης και οι ιδέες, σε επίπεδο περιεχομένου, που θα αποτελέσουν μέσο για τη διδασκαλία των αντικειμένων αυτών. Η προσεκτική μελέτη και επιλογή του περιεχομένου είναι άκρως σημαντική καθώς διασφαλίζει το ότι οι μαθητές θα αποκτήσουν γνώσεις χρήσιμες για την πρόοδό τους κατά την εκμάθηση της γλώσσας και ανάλογες των προσπαθειών τους σε επίπεδο αντιστοιχίας κόπου-χρησιμότητας.

⁹ Παπαδοπούλου Λιάνα, Λειτουργός Π.Ι., Ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου. Θεματική: Εκπαιδευτικό Υλικό Λειτουργών Π.Ι. Μάθημα: Θρησκευτικά

Στη δεύτερη υποδιαίρεση του εσωτερικού κύκλου τοποθετείται η μορφή και η παρουσίαση των ενοτήτων ή κεφαλαίων της σειράς μαθημάτων, συμπεριλαμβανομένων και των τεχνικών ή τύπων δραστηριοτήτων που θα χρησιμοποιηθούν κατά τη διδασκαλία. Αυτό ουσιαστικά το κομμάτι του Αναλυτικού Προγράμματος είναι και αυτό που αντιλαμβάνονται και γνωρίζουν καλύτερα οι μαθητές. Πολύ σημαντικό εδώ είναι να εφαρμόζονται οι καλύτερες διαθέσιμες αρχές διδασκαλίας και μάθησης.

Στην τρίτη υποδιαίρεση του εσωτερικού κύκλου συναντούμε την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής πράξης. Σε αυτό το σημείο εξετάζεται η διαδικασία της μάθησης, ελέγχονται τα αποτελέσματά της και παρέχεται ανατροφοδότηση στους μαθητές αναφορικά με την πρόοδό τους.

Εικόνα 2. Μοντέλο των τμημάτων διαδικασίας σχεδιασμού αναλυτικού προγράμματος¹⁰

Οι εξωτερικοί κύκλοι (αρχές, περιβάλλον, ανάγκες) αφορούν σε πρακτικές και θεωρητικές συλλογιστικές οι οποίες επηρεάζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό την ίδια τη

¹⁰ Η μετάφραση των περιεχομένων του διαγράμματος έγινε από τη γράφουσα

διαδικασία δημιουργίας της σειράς μαθημάτων. Κατά τον σχεδιασμό μιας σειράς μαθημάτων θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μια σειρά παραγόντων όπως οι υπάρχουσες γνώσεις των μαθητών και οι ελλείψεις τους, οι δεξιότητες των καθηγητών, τα δυνατά σημεία και οι περιορισμοί των συντακτών αναλυτικών προγραμμάτων και οι αρχές διδασκαλίας και εκμάθησης καθώς αυτοί οι παράγοντες επηρεάζουν σημαντικά την αποτελεσματικότητα ή μη του όλου προγράμματος.

Στη διαδικασία σχεδιασμού ενός αναλυτικού προγράμματος αυτοί οι παράγοντες υποδιαιρούνται σε τρεις περαιτέρω διαδικασίες: την ανάλυση του περιβάλλοντος, την ανάλυση αναγκών και την εφαρμογή των αρχών. Επιστρέφοντας στο μοντέλο που αναφέρθηκε προηγουμένως, η ανάλυση του περιβάλλοντος περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικές με τους μαθητές, τους καθηγητές και την κατάσταση διδασκαλίας – μάθησης. Στην ανάλυση αναγκών περιλαμβάνονται οι υπάρχουσες γνώσεις των μαθητών, οι μελλοντικές ανάγκες και οι επιθυμίες τους, ενώ στην εφαρμογή των αρχών περιλαμβάνεται η επιλογή των αρχών που θα υιοθετηθούν κατά τον σχεδιασμό αλλά και η διασφάλιση ότι αυτές οι αρχές θα εφαρμόζονται καθ' όλη τη διαδικασία σχεδιασμού του προγράμματος. Ο εξωτερικός κύκλος τώρα που περιβάλλει τους υπόλοιπους αφορά σε μια διαδικασία που συνήθως παραβλέπεται κατά τον σχεδιασμό των αναλυτικών προγραμμάτων και πρόκειται για τη διαδικασία της αξιολόγησης κάθε επιμέρους τμήματος της σειράς μαθημάτων και αποσκοπεί στη διόρθωση και βελτίωση της.

1.5 Μοντέλα Σχεδιασμού

Η Χειμαριού (1987) στην εργασία της Αναλυτικά Προγράμματα: Σύγχρονες Τάσεις Σχεδιασμού παρουσιάζει μια διάκριση των μοντέλων ΑΠ με βάση δύο κριτήρια:

α) την οργάνωση της διδακτέας ύλης, δηλαδή, ταξινόμηση μορφωτικών αγαθών και

β) τη γενική κατεύθυνση ή φιλοσοφία τους.

Σύμφωνα με το πρώτο κριτήριο τα μοντέλα ΑΠ διακρίνονται σε:

1) γραμμικά ΑΠ (επιμέρους ενότητες και εμπειρίες μάθησης δομημένες σε ένα είδος γραμμικής συνέχειας),

2) σπειροειδή ΑΠ (οργάνωση σχετικών γνωστικών περιοχών με δυνατότητα επανόδου στην ευρύτερη εξέταση ενός θέματος Α μετά την εξέταση ενός άλλου σχετικού θέματος Β),

3) ΑΠ με μορφή πυραμίδας (κοινή βάση για όλους τους μαθητές με δυνατότητα εξειδίκευσης σε μια ή περισσότερες περιοχές) και

4) ΑΠ με μορφή «project» (οι μαθητές καλύπτουν ένα παρεχόμενο πλαίσιο μαθημάτων σε ένα ορισμένο χρονικό διάστημα με συχνότητα που αποφασίζεται από τους ίδιους ή τις ομάδες που είναι ενταγμένοι)

Ως προς τη φιλοσοφία ή το γενικό προσανατολισμό τα μοντέλα ΑΠ διακρίνονται σε:

1) θεματοκεντρικά ΑΠ (Subject-centered curriculum). Τα παλαιότερα και ίσως τα πλέον διαδεδομένα ΑΠ. Σχεδιάζονται με τη λογική των ταξινομημένων γνωστικών περιοχών και ενθαρρύνουν την πρόσκτηση και απομνημόνευση πληροφοριών.

2) μαθητοκεντρικά ΑΠ (learner-centered curriculum). Σχεδιάζονται με έμφαση στον εσωτερικό-ψυχικό κόσμο, τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Η προσφερόμενη γνώση λειτουργεί όχι ως αυτοσκοπός, αλλά, ως μέσο ή απόκτηση εμπειριών για την επίλυση προβλημάτων και

3) προβληματο-κεντρικά ΑΠ (problem-centered and inquiry centered curriculum). Λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών, αλλά, δομούνται με βάση τις απορίες, τα ερωτήματα και τους γενικότερους προβληματισμούς των μαθητών με σκοπό την απόκτηση δεξιοτήτων για την αντιμετώπιση προβλημάτων της καθημερινής ζωής. Είναι ευνόητο ότι η επιλογή μοντέλου ΑΠ συνδέεται αναπόσπαστα με την επιλογή περιεχομένων μάθησης ενός αναλυτικού προγράμματος.

Τα Α.Π.Σ. διακρίνονται επίσης σε ανοικτά ή κλειστά, ανάλογα με τη δυνατότητα παρέμβασης του διδάσκοντα σε αυτά. Τα ανοιχτού τύπου Α.Π.Σ. περιέχουν γενικούς κατά διδακτική ενότητα στόχους και εναποθέτουν την ευθύνη για τη διατύπωση ειδικών στόχων στη διακριτική ευχέρεια του εκπαιδευτικού, διασφαλίζοντας την ευελιξία του διδάσκοντα ως προς την προσαρμογή προδιαγραφών και πρακτικών στις ιδιαίτερες ανάγκες της τάξης του. Στα κλειστά Α.Π.Σ. από την άλλη πλευρά οι διατυπωμένοι ειδικοί στόχοι προδιαγράφουν πλήρως

τη διδασκαλία, γεγονός που αποκλείει την προσαρμογή της σε επιμέρους ανάγκες των μαθητών (Βέικου, Βαρέση, Πατούνα, 2008).

2. Το Πρόγραμμα Σπουδών της Ελλάδας

Το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ) και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ), που εφαρμόζονται στην Ελλάδα, αποτελούν -για την εποχή που δημιουργήθηκαν- μια καινοτόμο προσπάθεια για τα ελληνικά δεδομένα (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2003). Το Αναλυτικό αυτό Πρόγραμμα ουσιαστικά απορρίπτει τον παραδοσιακό γνωσιοκεντρικό χαρακτήρα του σχολείου, την αποσπασματικότητα και την παθητική απόκτηση των γνώσεων που επικρατούσαν στο παρελθόν και υιοθετεί τη διαθεματική προσέγγιση, η οποία προσβλέπει στην ενοποίηση της σχολικής γνώσης. Αυτή η προσπάθεια, που αναπροσαρμόζει τους στόχους και τις μεθόδους της διδασκαλίας, δομεί ταυτόχρονα το περιεχόμενο των διδασκόμενων αυτοτελών μαθημάτων στη βάση μιας ισόρροπης οριζόντιας και κάθετης κατανομής της διδασκόμενης ύλης. Με τον τρόπο αυτό προωθείται η διασύνδεση γνωστικών αντικειμένων μέσα από τις κατάλληλες προεκτάσεις των διδασκόμενων θεμάτων και η σφαιρική ανάλυση βασικών εννοιών και ενισχύεται γενικότερα η γενική παιδεία. Εκτός από την αναμόρφωση του Αναλυτικού Προγράμματος, διαδραματίζονται και αρκετές αλλαγές, όπως για παράδειγμα στην οργάνωση του σχολικού χρόνου, στη δημιουργία ηλεκτρονικών βιβλίων, στο ρόλο του δασκάλου και του μαθητή. Υπεύθυνο για τη δημιουργία και την ανάπτυξη του αναλυτικού προγράμματος είναι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, τους εν ενεργεία εκπαιδευτικούς και τα στελέχη της εκπαίδευσης.

Το Δ.Ε.Π.Π.Σ λαμβάνει υπόψη το δικαίωμα στην πληροφόρηση και το δικαίωμα συμμετοχής στην κοινωνία της πληροφορίας, καθώς η ρευστότητα, που επηρεάζεται από τη συνεχή επιστημονική και τεχνολογική ανάπτυξη, η σύγχρονη πολυπολιτισμική πραγματικότητα, η αυξανόμενη τάση παγκοσμιοποίησης των πάντων και το ισχυρό ανταγωνιστικό πνεύμα που αναπτύσσεται σήμερα έχουν οδηγήσει στη διαμόρφωση ενός νέου πλαισίου μορφωτικών και κοινωνικών αναγκών, όπως η αναζήτηση, η απόκτηση, η διαχείριση και η αξιοποίηση της γνώσης. Επιπροσθέτως, λαμβάνει υπόψη την ανάγκη καλλιέργειας της συνείδησης του

Ευρωπαίου πολίτη, χωρίς ωστόσο να απορρίπτει την εθνική ταυτότητα, όπως επίσης και την ανάγκη παροχής ίσων ευκαιριών και δυνατοτήτων μάθησης σε όλους τους μαθητές. Το Δ.Ε.Π.Π.Σ και τα Α.Π.Σ προωθούν την καλλιέργεια της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης, της ηθικής και πνευματικής υπόστασης, για τη διαμόρφωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων που θα υπερασπίζονται τις αξίες της ειρήνης, της ασφάλειας, της συνεργασίας, της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

2.1 Δ.Ε.Π.Π.Σ Ξένων Γλωσσών - Η περίπτωση της αγγλική γλώσσας

Σκοπός της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών, όπως διατυπώνεται και από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο¹¹ (2003), είναι η ανάπτυξη της γλωσσικής ικανότητας των μαθητών ώστε να μπορούν να επικοινωνούν σε διαφορετικά γλωσσικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα. Οι ξένες γλώσσες συμβάλλουν στην ανάπτυξη της δεξιότητας του μαθητή να ανταποκρίνεται σε πραγματικές συνθήκες επικοινωνίας προβλέψιμες ή απρόβλεπτες χρησιμοποιώντας γλωσσικές, παραγλωσσικές ή και εξωγλωσσικές επιλογές. Με τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι η ξένη γλώσσα δεν χρησιμεύει μόνο για τη συνεννόηση μεταξύ ανθρώπων που έχουν διαφορετικό τρόπο σκέψης και λόγου, αλλά και για την πρόσληψη και διαχείριση πληροφοριών από διάφορα γνωστικά πεδία.

Ο ειδικός σκοπός της διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας, κατά τη διάρκεια της βασικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, είναι η προοδευτική ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών να μετέχουν σε περιστάσεις επικοινωνίας με μέσον την αγγλική γλώσσα, προκειμένου οι μαθητές να μπορούν μεσοπρόθεσμα να καλύπτουν τις βασικές ανάγκες της ιδιωτικής, σχολικής και της κοινωνικής τους ζωής, ενώ μακροπρόθεσμα να μπορούν να ανταποκριθούν στις στοιχειώδεις απαιτήσεις του κοινωνικού, εκπαιδευτικού και επαγγελματικού τους χώρου και, κυρίως, να ευαισθητοποιηθούν για την αναγκαιότητα της διά βίου μάθησης.

Με την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας, αλλά και όλων των ζωντανών γλωσσών, προάγονται οι έννοιες του εγγραμματισμού, της πολυγλωσσίας και της πολυπολιτισμικότητας ως βασικοί άξονες γνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των

¹¹ Ιστοσελίδα Ελληνικού Παιδαγωγικού Ινστιτούτου: Έρευνες/Προγράμματα ΦΕΚ 303Β/13-03-2003, <http://www.pi-schools.gr/programs/depps/>

μαθητών. Πιο αναλυτικά, ο εγγραμματισμός οδηγεί στην καλλιέργεια της προφορικής και γραπτής έκφρασης, στη δυνατότητα της σωστής χρήσης της αγγλικής σε ποικίλα περιβάλλοντα επικοινωνίας και στην κατοχή της δομής της. Με τον εγγραμματισμό καλλιεργούμε γνώσεις με τις οποίες θα πετύχουμε την προσωπική εξέλιξη του κάθε μαθητή για να λειτουργήσει αποτελεσματικά ως μέρος ενός κοινωνικού συνόλου. Η πολυγλωσσία δίνει νέα διάσταση στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας καθώς διαμορφώνει εκείνο το πλαίσιο μέσα στο οποίο η κάθε γλώσσα προσφέρει νέα προοπτική οργάνωσης του πνευματικού μας κόσμου αλλά και οδηγεί στη δυναμική σχέση με άλλες γλώσσες. Μέσα στα όρια μιας γνήσιας επικοινωνίας η γλώσσα γίνεται κώδικας επικοινωνίας και ταυτόχρονα φορέας πολιτισμού και μέσω αυτής αποτυπώνονται, διαμορφώνονται και εκφράζονται ερμηνείες, αξίες και στάσεις που την καθιστούν κοινωνικό και πολιτιστικό αγαθό. Τέλος, η πολυπολιτισμικότητα προκύπτει φυσικά και αβίαστα, διότι η αγγλική γλώσσα, ως γλώσσα επικοινωνίας με φυσικούς ομιλητές αλλά και με άτομα άλλων εθνικοτήτων, θα φέρει τους έλληνες μαθητές σε επαφή με τον πολιτισμό αγγλόφωνων και μη αγγλόφωνων χωρών, άρα θα συμβάλει ουσιαστικά στη διαμόρφωση μιας πολυπολιτισμικής συνείδησης, η οποία κάνει οικείο, αποδεκτό και σεβαστό το διαφορετικό, το άλλο και το μακρινό, ενώ συγχρόνως διαπλάθει και ενισχύει με την ανάδειξη των ομοιοτήτων και των διαφορών τις αξίες που διαμορφώνουν την εθνική ταυτότητα.

3. Το Νέο Σχολείο

Σύμφωνα με τις εξαγγελίες του Υπουργείου Παιδείας Δια Βίου Μάθησης¹² και Θρησκευμάτων με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση» με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου ξεκινά η υλοποίηση του οράματος για το Νέο Σχολείο – Σχολείο 21ου Αιώνα.

«Το εγχείρημα που ονομάζεται «Νέο Σχολείο» ανταποκρίνεται στις νέες εκπαιδευτικές ανάγκες και προκλήσεις του 21ου αιώνα, θέτει το μαθητή στο επίκεντρο των αλλαγών με σκοπό τη συνολική βελτίωση του επιπέδου σπουδών των μαθητών, καθώς και της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Αποτελεί ένα σχολείο ανοιχτό στην κοινωνία, στις ιδέες, στη γνώση και στο μέλλον, για μαθητές

¹² Ιστοσελίδα του Ελληνικού Υπουργείου Παιδείας Θρησκευμάτων και Δια Βίου Μάθησης, <http://www.minedu.gov.gr/neo-sxoleio-main.html>

που είναι η επένδυση του μέλλοντος, ψηφιακό, καινοτόμο, πράσινο, ολόημερο. Πρωταγωνιστής είναι ο μαθητής χωρίς κοινωνικές, οικονομικές, μορφωτικές, θρησκευτικές ή πολιτισμικές διακρίσεις και ανισότητες με τη συμμετοχή του μαχόμενου εκπαιδευτικού στην τάξη. Με τη λειτουργία του Νέου Σχολείου δρομολογούνται ενέργειες που βελτιώνουν την ποιότητα του μαθήματος, θέτουν το μαθητή στο επίκεντρο των αλλαγών και τον ετοιμάζουν για τις προκλήσεις του 21ου αιώνα. Το Νέο Σχολείο οδηγεί σε μια εκπαίδευση δημιουργική, καινοτόμα, ανοιχτή στις εξελίξεις της παγκόσμιας γνώσης.»¹³

Στόχος του Νέου Σχολείου, όπως υποστηρίζει το Υπουργείο Παιδείας, είναι να διαμορφώσει ένα εκπαιδευτικό κλίμα δημιουργικό και ανοικτό που όχι μόνο επιδέχεται αλλά και δημιουργεί καινοτομία, αξιοποιεί σύγχρονα διδακτικά εργαλεία και ανταποκρίνεται στις διαφοροποιημένες ανάγκες των μαθητών. Το Νέο Σχολείο ξεκινά από το νηπιαγωγείο και συνεχίζεται στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο, ενώ σταδιακά θα επεκταθεί και στο Λύκειο. Το Νέο Σχολείο στοχεύει στην προετοιμασία των νέων γενιών ώστε να μπορούν:

- να πατούν στέρεα πάνω σε αξίες και αρχές που κάνουν κάθε νέο «πάνω απ' όλα άνθρωπο»,
- να συνεχίζουν να αποκτούν γνώσεις σε όλη τη διάρκεια του βίου,
- να συμμετέχουν με επιτυχία στην οικονομική ζωή και να έχουν ευκαιρίες κοινωνικής ανόδου,
- να ασκούν το ρόλο του υπεύθυνου πολίτη,
- να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή,
- να αναπτύσσουν αυτόνομη δράση, συλλογικό κοινωνικό πνεύμα, και περιβαλλοντική συνείδηση.

Το Υπουργείο θεωρεί πως το Νέο Σχολείο μακροπρόθεσμα θα συμβάλλει στη βελτίωση των κρίσιμων τομέων αποτελεσματικότητας και ποιότητας όπως είναι ο γραμματισμός και ο αριθμητισμός, η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση, η μείωση της σχολικής διαρροής και η ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αποτέλεσμα εξάλλου της λειτουργίας του Νέου Σχολείου σύμφωνα με τις εξαγγελίες του Υπουργείου θα είναι και:

¹³ Ιστοσελίδα του Ελληνικού Υπουργείου Παιδείας Θρησκευμάτων και Δια Βίου Μάθησης, <http://www.minedu.gov.gr/neo-sxoleio-main.html>

- «Η ενίσχυση των βασικών δεξιοτήτων για την προσωπική ολοκλήρωση και ανάπτυξη, την ενεργό ιδιότητα του πολίτη, την κοινωνική ένταξη και την απασχόληση. Μέσα από αυτές, ενισχύεται η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα, η ανάληψη πρωτοβουλιών, η επίλυση προβλημάτων, η αξιολόγηση του κινδύνου, η λήψη αποφάσεων και η εποικοδομητική διαχείριση των συναισθημάτων.
- Η ανάδειξη των καλών πρακτικών στο εκπαιδευτικό σύστημα για τη διαμόρφωση ενός νέου, βελτιωμένου, υποδειγματικού σχολείου.»¹⁴

Αφετηρία για το νέο εγχείρημα είναι η διαμόρφωση νέου προγράμματος σπουδών, προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το νέο πρόγραμμα σπουδών θα είναι ανοιχτό και ευέλικτο, ώστε να παρέχει περιθώρια ελευθερίας στον εκπαιδευτικό και να μην υπάρχει πλέον η δέσμευση του ενός και μοναδικού σχολικού εγχειριδίου. Ειδικά για τις μικρές τάξεις, το πρόγραμμα σπουδών θα εξασφαλίζει την ολοκλήρωση της ύλης μέσα στο σχολείο. Παράλληλα, θα προσδιορίζονται με σαφήνεια οι βασικές γνώσεις και δεξιότητες που θα αναπτύσσουν οι μαθητές σε κάθε τάξη και θα περιγράφονται οι δείκτες επιτυχίας, λαμβάνοντας υπόψη τους διαφορετικούς ρυθμούς μάθησης των μαθητών καθώς και τις ιδιαιτερότητες που προκύπτουν από τις διαφορετικές κοινωνικό – πολιτισμικές παραστάσεις του κάθε παιδιού. Η σύνταξη του νέου προγράμματος σπουδών ξεκινά από την υποχρεωτική εκπαίδευση για να προχωρήσει στη συνέχεια στο λύκειο δίνοντας έμφαση στη σύνδεση της γνώσης από τάξη σε τάξη και από βαθμίδα σε βαθμίδα.

Αυτοί οι οποίοι θα κληθούν πρώτοι να στηρίξουν την αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης είναι οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί. Γι' αυτό το λόγο, το Νέο Σχολείο δίνει προτεραιότητα στη συστηματική επιμόρφωση, την υποστήριξη και την εμπύχωση του διδακτικού προσωπικού. Με τη συγχρηματοδότηση του ΕΣΠΑ και σε ένα χρονικό πλαίσιο τετραετίας οι εκπαιδευτικοί θα επιμορφωθούν σε αντικείμενα που θα συμβαδίζουν με τις προβλεπόμενες αλλαγές στο Πρόγραμμα Σπουδών. Η επιμόρφωση, μεταξύ άλλων, θα αφορά τις νέες τεχνολογίες, θέματα πολιτισμού και τεχνών καθώς και τρόπους που θα βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς να εντάξουν στο

¹⁴ Ιστοσελίδα του Ελληνικού Υπουργείου Παιδείας Θρησκευμάτων και Δια Βίου Μάθησης, <http://www.minedu.gov.gr/neo-sxoleio-main.html>

μάθημά τους στοιχεία για την ανάπτυξη μιας πιο ίσης, πιο ανοιχτής, πιο αειφόρου και πιο πράσινης κοινωνίας.

Στο Νέο Σχολείο προωθείται ένα πιο ευέλικτο μαθησιακό περιβάλλον που απαιτεί όχι μόνο νέες παιδαγωγικές τεχνικές αλλά και πρόσθετο εκπαιδευτικό υλικό. Τα πρόσθετα αυτά εργαλεία μάθησης θα δίνουν περισσότερες επιλογές και μεγαλύτερα περιθώρια ανάπτυξης πρωτοβουλιών στους εκπαιδευτικούς ενώ θα προκαλούν το μαθητή να ερευνήσει και να ανακαλύψει τη γνώση.

Οι στρατηγικοί στόχοι στο πλαίσιο του νέου σχολείου υποστηρίζονται με:

- Διασφάλιση της πρόσβασης στην προσχολική εκπαίδευση και αύξηση της συμμετοχής από την ηλικία των 4 ετών
- Διασφάλιση της πρόσβασης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.
- Μείωση του ποσοστού μαθητών που τελειώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση με χαμηλές επιδόσεις στην ανάγνωση, τα μαθηματικά και τις θετικές επιστήμες.
- Μείωση του ποσοστού της σχολικής διαρροής από τη υποχρεωτική εκπαίδευση.
- Πιστοποίηση των γνώσεων ξένης γλώσσας και χρήσης Η/Υ
- Δραστική αύξηση του ποσοστού των εκπαιδευτικών που χρησιμοποιούν την τεχνολογία για τη διδασκαλία.»¹⁵

3.1 Χαρακτηριστικά του Νέου Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών Του Νέου Σχολείου

Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας Θρησκευμάτων και Δια Βίου Μάθησης¹⁶, για να γίνει πραγματικότητα και να μπορέσει να εκπληρώσει τους στόχους του το Νέο Σχολείο, απαραίτητο είναι το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών να ακολουθεί τις σύγχρονες θεωρίες μάθησης και ανάπτυξης του ατόμου και στοχεύοντας στην εναρμόνιση της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Εκπαίδευση και τη Δια Βίου Μάθηση να υιοθετεί τις ακόλουθες αρχές οργάνωσης και εφαρμογής του:

¹⁵ Ιστοσελίδα του Ελληνικού Υπουργείου Παιδείας Θρησκευμάτων και Δια Βίου Μάθησης, <http://www.minedu.gov.gr/neo-sxoleio-main.html>

¹⁶ Ιστοσελίδα του Ελληνικού Υπουργείου Παιδείας Θρησκευμάτων και Δια Βίου Μάθησης, <http://www.minedu.gov.gr/neo-sxoleio-main.html>

Να είναι:

- Ανοικτό και ευέλικτο ως προς τον εκπαιδευτικό ο οποίος θα έχει δυνατότητα παρέμβασης και αυτενέργειας στο περιεχόμενο και μέθοδο διδασκαλίας·ως προς τη διαδικασία σύνταξης όπου συμμετέχουν μάχιμοι εκπαιδευτικοί, εκπρόσωποι των επιστημονικών κλάδων και των ειδικών φορέων της πολιτείας· και επίσης ως προς τον μαθητή.
- Στοχοκεντρικό, ώστε να περιγράφεται με σαφήνεια η ανάπτυξη των βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων και από τις οποίες απορρέει η επιλογή περιεχομένων και διάρθρωσης της ύλης και οι μέθοδοι διδασκαλίας και αξιολόγησης.
- Ενιαίο και συνεκτικό από το νηπιαγωγείο μέχρι το λύκειο ώστε με βάση τους εκπαιδευτικούς στόχους να εξασφαλίζεται η συνέχεια και η σύνδεση της γνώσης μεταξύ των μαθημάτων της τάξης αλλά και από τάξη σε τάξη και βαθμίδα σε βαθμίδα.
- Συνοπτικό ώστε να αποτελεί εργαλείο επικοινωνίας και καθοδήγησης της εκπαιδευτικής πράξης, που να είναι προσιτό στους εκπαιδευτικούς αλλά και κατανοητό από τους γονείς. Αυτό σημαίνει ότι η ύλη θα είναι περιορισμένη και θα εξασφαλίζεται η ισορροπία ανάμεσα στα είδη μάθησης. Σημαίνει επίσης ότι η διαδικασία μάθησης ειδικά στις μικρές τάξεις ολοκληρώνεται μέσα στο σχολείο και απαλλάσσεται οι οικογένεια από το άγχος της διδασκαλίας στο σπίτι.
- Διαθεματικό με την έννοια ότι προωθούνται και καλλιεργούνται με τρόπο εγκάρσιο οι βασικές δεξιότητες-ικανότητες καθώς και η ανάπτυξη θεμάτων και αξιών σε όλο το εύρος των επιμέρους μαθημάτων,
- Παιδαγωγικά διαφοροποιούμενο για να λαμβάνει υπόψη τους διαφορετικούς ρυθμούς μάθησης των μαθητών, τις ιδιαιτερότητες στην τάξη, τις διαφορετικές κοινωνικό-πολιτισμικές αναπαραστάσεις και όλα τα άλλα στοιχεία που καταστούν τη διδασκαλία μια μοναδική, μη-τυποποιημένη διαδικασία.
- Ενσωματώνει στοιχεία της σύγχρονης ζωής ώστε να καλλιεργεί την αποδοχή και την κατανόηση μέσα από τη συλλογικότητα.
- Προωθεί νέες μεθοδολογίες που καλλιεργούν το βιωματικό και συνεργατικό τρόπο μάθησης.

- Χειραφετεί, αναπτύσσοντας την ικανότητα των μαθητών να παίρνουν τον έλεγχο της ζωής τους με τρόπο αυτόνομο και υπεύθυνο.

Τα Προγράμματα Σπουδών για το νηπιαγωγείο, δημοτικό και γυμνάσιο θα αναπτυχθούν μέχρι τον Ιούνιο 2011. Στη συνέχεια θα εφαρμοστούν πειραματικά τη σχολική χρονιά 2011-12 σε αριθμό νηπιαγωγείων, δημοτικών και γυμνασίων. Τη σχολική χρονιά 2012-2013 θα γενικευθεί η εφαρμογή στα σχολεία της χώρας. Κατά την πειραματική εφαρμογή θα υπάρξει συνεχής ανατροφοδότηση από τα συνεργαζόμενα πειραματικά-υποδειγματικά σχολεία ως προς την εφαρμογή των νέων Προγραμμάτων Σπουδών ενώ προβλέπεται και τελική αξιολόγηση-έρευνα¹⁷.

3.2 Νέο Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες

Σε αυτό το σημείο είναι πολύ σημαντικό να αναφερθούμε στους παράγοντες που επηρέασαν την αναμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων ξένων γλωσσών στο πλαίσιο της ελληνικής πραγματικότητας. Ξεκινώντας από τη δεκαετία του 1970 παρατηρήθηκε μια ιδιαίτερη ανάπτυξη των φροντιστηρίων ξένων γλωσσών που κατόπιν μετατράπηκαν σε κέντρα ξένων γλωσσών στον ελλαδικό χώρο σε τέτοιο βαθμό που να μην υπάρχει χωριό στην ελληνική επικράτεια χωρίς φροντιστήριο ξένων γλωσσών. Δίπλα λοιπόν στο ελληνικό δημόσιο σχολείο αναπτύχθηκαν κέντρα ιδιωτικής παιδείας όπου η εκμάθηση ξένων γλωσσών γινόταν με πολύ ταχύτερους ρυθμούς και από πολύ μικρότερη ηλικία απ' ότι στο δημόσιο σχολείο. Πολύ αργότερα το 1992 εισήχθη η διδασκαλία των αγγλικών αλλά και των γαλλικών πιλοτικά στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση από την Δ' δημοτικού. Η ελληνική οικογένεια μέχρι την έναρξη της κρίσης το 2010 δαπανούσε σημαντικά ποσά στην ιδιωτική ξενόγλωσση εκπαίδευση κατά κύριο λόγο για την απόκτηση πιστοποιητικών γλωσσομάθειας και αυτό θεωρούνταν αυτονόητο σε τέτοιο βαθμό που ακόμη και αλλοδαποί από ανατολικές και βαλκανικές χώρες που εγκαταστάθηκαν μόνιμα στην Ελλάδα ενστερνίστηκαν αυτή τη συνήθεια. Στο χρονικό διάστημα των 22 ετών μέχρι την εισαγωγή των ξένων γλωσσών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση τα ιδιωτικά φροντιστήρια είχαν κερδίσει πολύτιμο χρόνο, είχαν δημιουργήσει και εξελίξει την κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή προκειμένου να κερδίσουν το ανταγωνιστικό

¹⁷ Ιστοσελίδα του Ελληνικού Υπουργείου Παιδείας Θρησκευμάτων και Δια Βίου Μάθησης, <http://www.minedu.gov.gr/neo-sxoleio-main.html>

πλεονέκτημα στην ξενόγλωσση εκπαίδευση έναντι των δημόσιων σχολείων οπότε στο ελληνικό δημόσιο σχολείο οι εκπαιδευτικοί ξένων γλωσσών καλούνταν να κάνουν μια επανάληψη ουσιαστικά αυτών που διδάσκονταν τα παιδιά στα φροντιστήρια. Κατά συνέπεια τόσο ο ρόλος του ξενόγλωσσου εκπαιδευτικού όσο και το μάθημα της ξένης γλώσσας υποβιβάστηκαν σημαντικά πρώτα στα μάτια των μαθητών και έπειτα συνολικότερα από την κοινωνία. Έτσι με την έλευση της κρίσης στην Ελλάδα αλλά και την ανάγκη να συμμορφωθεί η Ελλάδα στις επιταγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων σύμφωνα με το οποίο ο κάθε ευρωπαίος πολίτης θα πρέπει να γνωρίζει δύο γλώσσες πέραν της μητρικής του για να μπορεί να μετακινηθεί εργασιακά στις χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προέκυψε η επιτακτική ανάγκη να αναβαθμιστεί ο ρόλος του δημόσιου σχολείου στην ξενόγλωσση εκπαίδευση.

Όπως αναφέρεται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, τα Προγράμματα Σπουδών που εφαρμόζονται σήμερα, παρά το γεγονός ότι περιγράφουν την υιοθέτηση σύγχρονων αρχών δεν έχουν στην πράξη επιφέρει αλλαγές στο σχολείο. Δεν προκαλούν τον μαθητή να ερευνήσει και να ανακαλύψει τη γνώση αλλά προσφέρουν έτοιμες απαντήσεις προς απομνημόνευση, ενώ δεν αφήνουν περιθώρια ανάπτυξης πρωτοβουλιών από τον εκπαιδευτικό. Για τους λόγους αυτούς αποφασίστηκε η διαμόρφωση ενός Νέου Προγράμματος Σπουδών που να υιοθετεί νέες αρχές οργάνωσης και εφαρμογής του Νέου Σχολείου.

Σημαντική καινοτομία στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών στην Ελληνική Δημόσια Εκπαίδευση αποτέλεσε η πιλοτική εισαγωγή του νέου Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες (ΕΠΣ-ΞΓ) που πραγματοποιήθηκε το 2011 στα Πιλοτικά Δημοτικά και Γυμνάσια της Ελλάδας¹⁸. Το νέο ΕΠΣ-ΞΓ δημιουργήθηκε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο πρόγραμμα σπουδών, στους Άξονες Προτεραιότητας 1,2,3, -Οριζόντια Πράξη», και ειδικότερα στο πλαίσιο του Υποέργου 1: «Εκπόνηση Προγραμμάτων Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και οδηγών για τον εκπαιδευτικό «Εργαλεία Διδακτικών Προσεγγίσεων». Για τη δημιουργία του ΕΠΣ-ΞΓ συνεργάστηκε μια 25μελής ομάδα εμπειρογνομόνων: μελών ΔΕΠ, ερευνητών, σχολικών συμβούλων και εκπαιδευτικών

¹⁸ Εσχάρα Αξιολόγησης Διδακτικού Υλικού
http://deutsch.gr/img/Zeppos_Axiologisi_didakt_ylkou.pdf

ξένων γλωσσών, με εξειδίκευση στο χώρο της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας, διδακτικής των ξένων γλωσσών και της υπολογιστικής γλωσσολογίας με επιστημονικά υπεύθυνη την Καθηγήτρια του τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών Βασιλική Δενδρινού. Το ΕΠΣ-ΞΓ αφορά σε όλες τις γλώσσες που περιλαμβάνονται αυτή τη στιγμή στο Ελληνικό Σχολικό Πρόγραμμα Σπουδών αλλά και σε εκείνες που ενδέχεται μελλοντικά να περιληφθούν σε αυτό και είναι ταυτόχρονα σχεδιασμένο με τρόπο που να μην χρειάζεται να αλλάζει κάθε φορά που αλλάζει το ωρολόγιο πρόγραμμα των σχολείων ή οι διδασκόμενες ξένες γλώσσες, αλλά να βελτιώνεται βάσει των ευρημάτων ερευνητικών διαδικασιών και συνεχούς αξιολόγησης.

Πιο αναλυτικά, το «ΕΠΣ-ΞΓ αποτελεί ένα curriculum κοινό για όλες τις ξένες γλώσσες του σχολείου και ενιαίο για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, προσδιορίζει γενικούς και επιμέρους δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας βάσει των οποίων μπορεί να κρίνει ο εκπαιδευτικός αλλά και από μόνος του ο μαθητής σε ποιο από τα έξι επίπεδα γλωσσομάθειας –σύμφωνα με την 6βαθμη κλίμακα του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣτΕ)– βρίσκεται ο μαθητής. Παράλληλα, περιγράφει τα χαρακτηριστικά γλωσσικής επάρκειας του μαθητή από το επίπεδο Α1 (στοιχειώδης γνώση) μέχρι το επίπεδο Γ1 (πολύ καλή γνώση της γλώσσας) –επίπεδο στο οποίο μπορεί να φτάσουν κάποιοι μαθητές έως και την Γ' Γυμνασίου.»¹⁹.

Για παράδειγμα οι μαθητές του επιπέδου Α1 πρέπει να μπορούν:

- Να κατανοούν και να παράγουν απλής δομής προτάσεις για να καλύψουν ανάγκες της καθημερινής ζωής, με λέξεις ευρείας χρήσης και τυποποιημένες εκφράσεις της καθημερινότητας.
- Να χαιρετούν, να συστήνονται, να δίνουν ή να ζητούν πληροφορίες για τον εαυτό τους, να ευχαριστούν, να κατονομάζουν αντικείμενα, να περιγράφουν έναν χώρο, άτομο, κ.λπ. με πολύ απλές δομές.
- Να κάνουν διάλογο (σε προσομοίωση) με ομιλητές που γνωρίζουν καλά τη γλώσσα-στόχο προκειμένου να εξυπηρετήσουν βασικές ανάγκες επικοινωνίας υπό την προϋπόθεση ότι ο συνομιλητής τους μιλάει αργά και είναι πρόθυμος να βοηθήσει την επικοινωνία.

¹⁹ Το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών, Β. Δενδρινού
<http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/eps.htm>

- Να αποδίδουν στην Ελληνική ένα μήνυμα που είναι στην ξένη γλώσσα.

Περιληπτικοί δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας για το επίπεδο Α1

Οι προαναφερθέντες περιληπτικοί δείκτες ουσιαστικά αποδίδουν με συνοπτικό τρόπο τις τέσσερις δεξιότητες που καλούνται οι μαθητές να αναπτύξουν όταν μαθαίνουν μια ξένη γλώσσα αλλά και όταν εξετάζονται σε αυτήν. Σε γενικές γραμμές αυτές οι δεξιότητες αντιστοιχούν στις τέσσερις δεξιότητες που εξετάζονται και από το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας και είναι οι εξής: Κατανόηση (Reading Comprehension) και Παραγωγή Γραπτού Λόγου (Writing) και Κατανόηση (Listening Comprehension) και Παραγωγή Προφορικού Λόγου (Speaking/Oral Production).

Πιο αναλυτικά -και πάντα σε συμφωνία με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Ξένες Γλώσσες- στο Νέο Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες οι μαθητές του επιπέδου Α1, για παράδειγμα, πρέπει να είναι σε θέση:

Κατανόηση Γραπτού Λόγου

1. Να κατανοούν που αναφέρεται ένα σύντομο, πολύ απλά δομημένο πληροφοριακό ή περιγραφικό κείμενο αυθεντικού λόγου (ανακοίνωσης, πινακίδας, καταλόγου, αφίσας, σημειώματος, ηλεκτρονικής επιστολής) το οποίο αναφέρεται σε τυπικές καταστάσεις ή ανάγκες της καθημερινής ζωής.
2. Να εντοπίζουν συγκεκριμένες πληροφορίες σε λίστες ή σύντομα κείμενα με περιορισμένο λεξιλόγιο, απλές γραμματικές δομές και τυποποιημένα προτασιακά σχήματα.
3. Να απαντούν στα Ελληνικά σε ερωτήσεις που αφορούν συγκεκριμένα νοήματα του ξενόγλωσσου κειμένου.
4. Να κατανοούν απλές προτάσεις οδηγιών (π.χ. πώς να κατασκευάσει κανείς κάτι) ή κατευθύνσεων (π.χ. πώς να πάει από το σημείο X στο Y με τα πόδια ή με μέσο μεταφοράς), ή απλούς σχολιασμούς σε φωτογραφίες ενταγμένες σε ιστότοπους κοινωνικής δικτύωσης (π.χ. facebook, ή google+), αποθετήρια φωτογραφιών (π.χ. picasa), διαβάζοντάς τις μία-μία και ξαναδιαβάζοντάς τις, αν χρειάζεται.
5. Να αναγνωρίζουν αριθμούς, οικεία ονόματα (χωρών, πόλεων, γνωστών προσώπων, κ.λπ.), απλούς προσδιορισμούς χρόνου (επιρρήματα όπως «χθες», «σήμερα», «αύριο», ημερομηνίες, ώρες, κ.ο.κ.), τόπου (τοποθεσίες,

διευθύνσεις) και ποσότητας (αριθμούς, τιμές).

6. Να κατανοούν τη σημασία κοινών διεθνοποιημένων λέξεων, φράσεων και όρων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες (π.χ. email, fax, tv, κ.λπ.).
7. Να αναγνωρίζουν το περιβάλλον χρήσης τυποποιημένων εκφράσεων (π.χ. ότι την πινακίδα «Μην πατάτε το γρασίδι» τη βρίσκουμε σε κάποιο πάρκο).
8. Να κατανοούν τη σημασία μεμονωμένων λέξεων ή φράσεων με βάση τα άμεσα συμφραζόμενα ή το ευρύτερο επικοινωνιακό περιβάλλον όπου αυτές εμφανίζονται.
9. Να έχουν επίγνωση απλών γλωσσικών στοιχείων για τη σύνδεση των προτάσεων (παρατακτικών συνδέσμων, επιρρημάτων).
10. Να συλλέγουν πληροφορίες για πρόσωπα, αντικείμενα, τοποθεσίες από ένα ή περισσότερα σύντομα πληροφοριακά κείμενα και να τις ταξινομούν.

Παραγωγή Γραπτού Λόγου και Γραπτή Διάδραση

11. Να συντάσσουν απλές προτάσεις δίνοντας πληροφορίες για τον εαυτό τους, την οικογένειά τους, τους φίλους ή γνωστούς τους ή το άμεσο περιβάλλον τους, (π.χ. πού μένουν, τι τους περιβάλλει, με τι ασχολούνται, κ.λπ.) ή να συμπληρώνουν (π.χ. σε έντυπο ξενοδοχείου ή έντυπο για αγορά κάποιου προϊόντος, σε αίτηση, κ.λπ.) τα προσωπικά τους στοιχεία, όπως όνομα, ηλικία, ημερομηνία γέννησης, εθνικότητα, διεύθυνση κ.ο.κ.
12. Να συντάσσουν σύντομα κείμενα διαπροσωπικής επικοινωνίας (φιλική επιστολή, κάρτα, σημείωμα, ηλεκτρονικό μήνυμα) στέλνοντας χαιρετισμούς (π.χ. από διακοπές), δίνοντας ή ζητώντας πληροφορίες από άλλους.
13. Να περιγράφουν καθημερινές τους συνήθειες, τους οικείους τους ανθρώπους ή και άγνωστα πρόσωπα (υπαρκτά ή φανταστικά), χρησιμοποιώντας ένα περιορισμένο ρεπερτόριο λέξεων και γραμματικών δομών.
14. Να προσθέτουν λέξεις ως σχόλιο σε φωτογραφία στο facebook ή στο flickr.
15. Να συμπληρώνουν απαντήσεις σ' ένα ερωτηματολόγιο, κουίζ ή σταυρόλεξο ή να ολοκληρώνουν ένα σύντομο πληροφοριακό κείμενο (π.χ. κείμενο ενός φυλλαδίου οδηγιών).
16. Να διατυπώνουν μια στοιχειώδη αφήγηση συνδέοντας τις φράσεις και προτάσεις με απλούς συνδέσμους ή επιρρήματα («και», «αλλά», «ή», «μετά»,

κ.ο.κ.).

17. Να συνθέτουν ένα σύντομο κείμενο τυπικής διαπροσωπικής επικοινωνίας (γράμμα, κάρτα, σημείωμα, ηλεκτρονικό μήνυμα), αξιοποιώντας πληροφορίες από διαφορετικές πηγές (κείμενα, οπτικό υλικό, κ.λπ.).

Γραπτή Διαμεσολάβηση

18. Να αποδίδουν σε ένα ξενόγλωσσο κείμενο λέξεις/φράσεις που ακούν ή διαβάζουν σε ελληνόφωνο κείμενο (διαφορετικού τύπου από το ελληνόφωνο).
19. Με αφορμή γραπτό ή προφορικό κείμενο στην Ελληνική (π.χ. συνέντευξη μιας τραγουδίστριας) να απαντούν γραπτά στην ξένη γλώσσα σε ερωτήματα σχετικά με πληροφορίες που περιλαμβάνει το κείμενο.
20. Να χρησιμοποιούν στοιχεία από ένα ελληνικό κείμενο που ακούν ή διαβάζουν (π.χ. ανακοίνωση αναχωρήσεων-αφίξεων, ταμπέλα, αφίσα, χάρτη) σε ένα σημείωμα, ηλεκτρονικό μήνυμα, κ.λπ. στην ξένη γλώσσα.
21. Με αφορμή γραπτές ή προφορικές οδηγίες στα Ελληνικά να απαντούν σε απλά ερωτήματα στην ξένη γλώσσα χρησιμοποιώντας τυποποιημένες εκφράσεις και απλό λεξιλόγιο.

Κατανόηση Προφορικού Λόγου

22. Να απαντούν σε απλά ερωτήματα στην ξένη γλώσσα (ή σε πιο σύνθετα ερωτήματα στην Ελληνική) που αφορούν το περιεχόμενο σύντομης εκφοράς λόγου (καθαρά ηχογραφημένης), όπως π.χ. ερωταποκρίσεων, εντολών (δασκάλου, γυμναστή, γιατρού κ.λπ.), είδησης, κ.λπ.
23. Να κατανοούν πολύ βασικές και τυποποιημένες εκφράσεις που χρησιμοποιούνται σε καθημερινές συνθήκες διαπροσωπικής επικοινωνίας (π.χ. χαιρετισμούς, συστάσεις, κ.λπ.).
24. Να κατανοούν συγκεκριμένες πληροφορίες (προσωπικά στοιχεία του ομιλητή ή πληροφορίες σχετικές με το άμεσο οικογενειακό περιβάλλον του), διατυπωμένες με απλό λεξιλόγιο και τυποποιημένες προτασιακές δομές.
25. Να ακούν και να τοποθετούν στη σωστή σειρά απλές προτάσεις οδηγιών (π.χ. πώς να κατασκευάσει κανείς κάτι) ή κατευθύνσεων (π.χ. πώς να πάει από το σημείο X στο Y με τα πόδια ή με μέσο μεταφοράς).

26. Να κατανοούν τη σημασία κοινών διεθνοποιημένων λέξεων, φράσεων και όρων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες (π.χ. e-mail, fax, tv, service).
27. Να αναγνωρίζουν αριθμούς, οικεία ονόματα, απλούς προσδιορισμούς τόπου, χρόνου και ποσότητας, όταν συλλαβίζονται, και να μετατρέπουν σωστά στοιχεία του φωνημικού συστήματος στο γραφηματικό (να ακούν και να γράφουν ένα μήνυμα που υπαγορεύεται).
28. Να ταξινομούν γενικές ή ειδικές πληροφορίες που περιέχονται σε ένα ή περισσότερα κείμενα (π.χ. να κατηγοριοποιούν τα φρούτα και ζώα, χαρακτηριστικά ενός αγοριού και ενός κοριτσιού, κ.λπ.)

Παραγωγή Προφορικού Λόγου και Προφορική Διάδραση

29. Να απαντούν και να θέτουν απλές ερωτήσεις που αφορούν σε άμεσες ανάγκες καθημερινής επικοινωνίας (π.χ. να ζητούν ή να δίνουν προσωπικές πληροφορίες ή πληροφορίες σχετικά το άμεσο περιβάλλον τους, την οικογένειά τους, κ.λπ.).
30. Να διατυπώνουν μια στοιχειώδη αφήγηση συνδέοντας τις φράσεις και προτάσεις με απλούς συνδέσμους ή επιρρήματα («και», «αλλά», «ή», «μετά»).
31. Να χειρίζονται σωστά την έννοια του χρόνου (χρονικά επιρρήματα, ημερομηνίες, ώρες κ.λπ.), του τόπου και της ποσότητας (αριθμούς, τιμές) κ.λπ.
32. Να περιγράφουν άτομα, αντικείμενα τοποθεσίες, χρησιμοποιώντας λεξιλόγιο υψηλής συχνότητας και πολύ απλά προτασιακά σχήματα.
33. Να χρησιμοποιούν καθημερινές εκφράσεις ευγενικού χαιρετισμού, συστάσεων και αποχαιρετισμού («γεια σου, τι κάνετε σήμερα», «παρακαλώ, μπορείς μήπως...», «ευχαριστώ για όλα», «λυπάμαι πολύ» κ.λπ.).
34. Να ζητούν βοήθεια ή διευκρινίσεις σε συγκεκριμένες καθημερινές περιστάσεις χρησιμοποιώντας πολύ βασικές προτάσεις.
35. Να ικανοποιούν πολύ βασικές ανάγκες επικοινωνίας με την προϋπόθεση ότι ο συνομιλητής τους είναι πρόθυμος να επαναλάβει ή να αναδιατυπώσει τις φράσεις του μιλώντας αργά και καθαρά προκειμένου να βοηθήσει την επικοινωνία.

Προφορική Διαμεσολάβηση

36. Να αποδίδουν σε ένα ξενόγλωσσο κείμενο λέξεις/φράσεις που ακούν σε ελληνόφωνο διάλογο ή μονόλογο.
37. Με αφορμή γραπτό ή προφορικό κείμενο στην Ελληνική (π.χ. αγγελία, διαφήμιση) να απαντούν στην ξένη γλώσσα σε προφορικό ερώτημα που αφορά τη μορφή του, το περιβάλλον στο οποίο θα το συναντούσε κάποιος, κ.λπ.
38. Να χρησιμοποιούν στοιχεία από ένα ελληνόφωνο κείμενο που ακούν ή διαβάζουν (π.χ. ανακοίνωση αναχωρήσεων-αφίξεων, ταμπέλα, αφίσα, χάρτη) σ' ένα ξενόγλωσσο μήνυμα.
39. Με αφορμή γραπτές ή προφορικές οδηγίες στα Ελληνικά να απαντούν σε απλά ερωτήματα στην ξένη γλώσσα χρησιμοποιώντας τυποποιημένες εκφράσεις και απλό λεξιλόγιο.

Το ΕΠΣ-ΞΓ περιλαμβάνει στοιχεία από τα οποία μπορεί να προκύψει το αναλυτικό πρόγραμμα του μαθήματος της ξένης γλώσσας, με βάση το ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου, το επίπεδο των μαθητών και τη συγκεκριμένη σχολική πραγματικότητα την οποία αντιμετωπίζει ο εκάστοτε εκπαιδευτικός. Παράλληλα, έχει σχεδιαστεί για να αποτελεί εργαλείο του εκπαιδευτικού προκειμένου ο εκπαιδευτικός να μπορεί να αναπτύσσει το δικό του αναλυτικό πρόγραμμα και να οργανώνει το μάθημά του αξιοποιώντας ή δημιουργώντας εκπαιδευτικό υλικό συμπληρωματικό του σχολικού εγχειριδίου ανεξαρτήτως των ωρών που προβλέπονται για τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας.

Πιο συγκεκριμένα για την αγγλική γλώσσα, και αφού ελήφθησαν υπόψη οι αρχές και η λογική του νέου προτεινόμενου Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών Ξένων Γλωσσών και οι εξελίξεις στο χώρο των ΤΠΕ στη γλωσσική εκπαίδευση σχεδιάστηκαν δράσεις εμπλουτισμού των σχολικών βιβλίων από μια ομάδα αγγλικής γλώσσας που αποτελείται από καθηγητές αγγλικής σε σχολεία, ειδικούς για e-learning, καθηγητές πληροφορικής και μηχανικούς Η/Υ με συντονίστρια την Επίκουρη Καθηγήτρια, ΕΚΠΑ, Μπέσσυ Μητσικοπούλου²⁰. Το έργο αυτό, που

²⁰ Ψηφιακό σχολείο, Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, Παρουσίαση: «Εμπλουτισμός Σχολικών Βιβλίων Αγγλικής»

βρίσκεται υπό ανάπτυξη, έχει ως στόχο τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη διαδραστικού ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού το οποίο θα συνοδεύει το σχολικό βιβλίο (και αφορά εκπαιδευτικά παιχνίδια, διαδραστικές ασκήσεις, ηχητικά αποσπάσματα, ολοκληρωμένες εφαρμογές κατανόησης προφορικού και γραπτού λόγου, γλωσσάρια και ψηφιακές αφηγήσεις, επαναληπτικά τεστ). Στόχος ακόμη, είναι η καταγραφή μεταδεδομένων για κάθε μαθησιακό αντικείμενο που θα παραχθεί. Το διαδραστικό αυτό υλικό θα μπει επίσης και σε μια Ψηφιακή Βάση Γνώσεων εκπαιδευτικού υλικού, που θα λειτουργεί ως το Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το έργο θα περιλαμβάνει συνολικά τον εμπλουτισμό 9 βιβλίων, 4 για το Δημοτικό (Γ', Δ', Ε' και Στ' Δημοτικού) και 5 για το Γυμνάσιο (Α' Γυμνασίου Αρχάριοι και Προχωρημένοι, Β' Γυμνασίου Αρχάριοι και Προχωρημένοι και Γ' Γυμνασίου).

3.3 Ξενόγλωσση Εκπαίδευση με πιστοποίηση στο Νέο Σχολείο

Λαμβάνοντας υπόψη την πραγματικότητα του ελληνικού σχολείου με την έλλειψη συνέχειας ανάμεσα στις βαθμίδες και το εκπαιδευτικό υλικό, την απαξίωση του μαθήματος της ξένης γλώσσας στο Γυμνάσιο με λίγες ώρες διδασκαλίας, την έλλειψη προγράμματος σπουδών για επίπεδα γλωσσομάθειας, την έλλειψη κατάλληλης επιμόρφωσης των καθηγητών ξένων γλωσσών, και την έλλειψη εργαστηρίων ΤΠΕ στο Δημοτικό όπου η γνώση της χρήσης νέων τεχνολογιών δεν είναι υποχρεωτική σχεδιάστηκε από το Υπουργείο Παιδείας η αναβάθμιση της παρεχόμενης ξενόγλωσσης παιδείας και κατάρτισης στη δημόσια εκπαίδευση. Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει τον σχεδιασμό ενός νέου ενιαίου προγράμματος σπουδών για όλες τις ξένες γλώσσες του σχολικού προγράμματος του Νέου Σχολείου. Το πρόγραμμα αυτό θα ακολουθεί τις αρχές του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Γλώσσες του Συμβουλίου της Ευρώπης, το οποίο ορίζει μια εξάβαθμη κλίμακα επιπέδων γλωσσομάθειας που έχει υιοθετηθεί και από το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ). Συνεπώς, το πρόγραμμα αυτό θα προσδιορίζει τι απαιτείται από κάθε Έλληνα χρήστη μιας ξένης γλώσσας σε κάθε ένα από τα παρακάτω επίπεδα:

A1 Αρχική γνώση	B1 Μέτρια γνώση	Γ1 Πολύ καλή γνώση
A2 Βασική γνώση	B2 Καλή γνώση	Γ2 Άριστη γνώση

Το πιλοτικό αυτό πρόγραμμα εκμάθησης αγγλικής σύμφωνα με τα παραπάνω θα εφαρμοστεί πειραματικά σε 60 Δημοτικά σχολεία και 30 Γυμνάσια σε διαφορετικούς νομούς της χώρας. Η πρόταση είναι η αποφοίτηση από το Δημοτικό να συνδέεται με πιστοποίηση A2 ή B1 και η αποφοίτηση από το Γυμνάσιο με πιστοποίηση B2 (καλή γνώση- first certificate/lower). Ο σχεδιασμός ξεκίνησε ώστε να υλοποιηθεί τον Σεπτέμβριο 2010, τόσο μέσω του πιλοτικού προγράμματος όσο και με την αύξηση των ωρών παρακολούθησης σε 10θέσια, 11θεςια και 12 θεςια Δημοτικά Σχολεία²¹.

3.4 Γλωσσική Ύλη και Διδακτικά Εγχειρίδια στο Νέο Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες

Με αφορμή την εκπόνηση του ΕΠΣ-ΞΓ έγινε μια πρώτη αλλά αρκετά συστηματική προσπάθεια καταγραφής και οργάνωσης της ύλης που προβλέπεται να διδαχθεί για κάθε γλώσσα ανά επίπεδο γλωσσομάθειας, δηλαδή τι πρέπει να μπορεί να κάνει ο χρήστης και πόσο καλά για να θεωρηθεί πως έχει κατακτήσει την επικοινωνιακή επάρκεια του κάθε επιπέδου. Η λογική αυτή, σύμφωνα με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, εισάγεται για πρώτη φορά στη σχολική εκπαίδευση από το ΕΠΣ-ΞΓ, σε συμφωνία με τις αρχές του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις ξένες γλώσσες. Βάσει αυτής της λογικής ένα πρόγραμμα σπουδών είναι σκόπιμο να προδιαγράφει τα στοιχεία του γνωστικού αντικείμενου που πρέπει να διδαχτούν και όχι το πότε ή το πώς θα πρέπει διδαχτούν, αφού η μέθοδοι, οι τεχνικές διδασκαλίας, ο επιμερισμός της ύλης, κ.λπ. καθορίζονται από παράγοντες που έχουν άμεση σχέση με τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και τα διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης. Για τον λόγο αυτό, ένα πρόγραμμα σπουδών δεν είναι ταυτόσημο με έναν Οδηγό του Εκπαιδευτικού. Σκόπιμο είναι να αποτελεί ένα πλαίσιο αναφοράς, βάσει του οποίου ο μαθητής μπορεί, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, με προσωπική μελέτη και εξωσχολική ενασχόληση, να εμπλακεί στη διαδικασία μάθησης.

²¹ Ιστοσελίδα του Ελληνικού Υπουργείου Παιδείας Θρησκευμάτων και Δια Βίου Μάθησης, <http://www.minedu.gov.gr/neo-sxoleio-main.html>

Παράλληλα, έγινε και μια προσπάθεια συστηματοποίησης σε επίπεδα γλωσσομάθειας της ύλης των ξενόγλωσσων σχολικών εγχειριδίων –κυρίως των κρατικών εκδόσεων που χρησιμοποιούνται αυτή τη στιγμή για καθεμιά από τις ξένες γλώσσες. Στόχος της ενέργειας αυτής είναι τόσο η διάρθρωση της ύλης των εγχειριδίων σύμφωνα με τις ανά επίπεδο γλωσσικές ενέργειες, ώστε να διασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση από τα υπάρχοντα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών στο ΕΠΣ-ΞΓ, όσο και η στάνδαριση της ύλης των σχολικών εγχειριδίων, η οποία θα είναι χρήσιμη για την αξιολόγησή τους. Η ανάγκη για την πραγματοποίηση τέτοιων δράσεων ήταν επιτακτική καθώς έπρεπε να υπάρχει άμεση σύνδεση των περιγραφικών δεικτών κάθε επιπέδου γλωσσομάθειας που είναι κοινοί για όλες τις γλώσσες που παρέχει το ΕΠΣ-ΞΓ και αποτελούν τη βάση για την εκμάθηση της ξένης γλώσσας αλλά και για την πιστοποίηση της γνώσης της. Επιπρόσθετα, τα εγχειρίδια αυτά πολύ συχνά στηρίζονται σε διαφορετικές γλωσσοδιδασκτικές προσεγγίσεις και δεν συμμορφώνονται με τη λογική της γλωσσικής εκπαίδευσης βάσει επιπέδων γλωσσομάθειας και εξίσου συχνά παρουσιάζουν προβλήματα συστηματικότητας καθώς δεν αποτελούν τμήματα μιας μελετημένης ενιαίας σειράς βιβλίων οπότε και δημιουργείται μια εικόνα ασυνέχειας στην ύλη της ξένης γλώσσας. Αυτήν ακριβώς την ασυνέχεια επιδιώκει να «διορθώσει» η ενοποίηση της ύλης της ξένης γλώσσας ανά επίπεδο, μέσω μιας δράσης η οποία αποτελεί ένα από τα κεντρικά ζητήματα που θέτει το ΕΠΣ-ΞΓ, ζήτημα που θα αποτελέσει πεδίο συζήτησης και ανατροφοδότησης και σε όλη τη διάρκεια της πιλοτικής εφαρμογής του ΕΠΣ-ΞΓ.

Ειδικότερα, με σκοπό την οργάνωση της ύλης, στο πλαίσιο παράλληλου έργου που έχει σημαντική συνέργεια με το ΕΠΣ-ΞΓ, αναπτύσσεται μια πληροφοριακή εφαρμογή και συγκεκριμένα μια πολυπαραμετρική βάση δεδομένων, η οποία περιλαμβάνει: Την αποτύπωση της ύλης των σχολικών βιβλίων κατά: α) σχολική τάξη, β) επίπεδο γλωσσομάθειας, με μια τεχνική αντιστοίχιση, γ) είδος επικοινωνιακής δραστηριότητας (δηλ. κατανόηση και παραγωγή γραπτού λόγου, κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου), δ) θεματικό πεδίο, ε) επικοινωνιακό στόχο, ζ) λεξιλόγιο, η) γραμματική, θ) κειμενικό τύπο. Την αποτύπωση της προβλεπόμενης ύλης κατά: α) επίπεδο γλωσσομάθειας, β) είδος επικοινωνιακής δραστηριότητας (δηλ. κατανόηση και παραγωγή γραπτού λόγου, κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου), γ) επικοινωνιακό στόχο, δ) λεξιλόγιο, ε) γραμματική, ζ) κειμενικό τύπο. Την αποτύπωση εμπειρικών δεδομένων για καθεμιά από τις

παραπάνω παραμέτρους βάσει γραπτών κειμένων Ελλήνων χρηστών της ξένης γλώσσας που αποτελούν το σώμα κειμένων του ΚΠΓ.

Στην παρούσα φάση, όπως αναφέρει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, στο ΕΠΣ-ΞΓ περιλαμβάνεται το λεπτομερές οργανόγραμμα της ύλης των εγχειριδίων των ξένων γλωσσών (Αγγλικής, Γαλλικής, Γερμανικής, Ιταλικής και Ισπανικής) και η ενοποιημένη ύλη για τα επίπεδα Α1-Γ1. Η ύλη των ανώτερων επιπέδων (Β2-Γ1) κατά κανόνα επαναλαμβάνει τα βασικά στοιχεία και συμπληρώνει την ύλη των χαμηλότερων επιπέδων (Α1-Β2). Σημειώνεται ότι η καταγραφή των γραμματικών μέσων που διδάσκονται ανά επίπεδο είναι –σκόπιμα– γενική στην παρούσα φάση. Οι περιγραφές των επιπέδων ως προς την ύλη της γραμματικής περιλαμβάνουν μόνο τα βασικά φαινόμενα, χωρίς λεπτομερείς αναφορές στις ιδιαιτερότητες καθεμιάς από τις γλώσσες του Σχολικού Προγράμματος Σπουδών. Τα ειδικά γραμματικά μέσα κάθε γλώσσας θα προσδιοριστούν με λεπτομέρεια σε παράρτημα που θα δημοσιευτεί στην τελική έκδοση του ΕΠΣ-ΞΓ.

3.5 Προϋποθέσεις εφαρμογής του Νέου Ενιαίου Προγράμματος για τις Ξένες Γλώσσες

Είναι γεγονός ότι ακόμη και αν έχει εκπονηθεί ένα εξαιρετικό πρόγραμμα σπουδών, αν οι συνθήκες εφαρμογής του δεν είναι οι κατάλληλες, το πρόγραμμα δεν θα πετύχει τους στόχους του. Για την εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ είναι απαραίτητο να εξασφαλιστούν οι ακόλουθες συνθήκες ώστε να είναι όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική η εκμάθηση της ξένης γλώσσας στο δημόσιο σχολείο. Πρόκειται για ενέργειες που απαιτούν σωστό προγραμματισμό και όχι απαραίτητα πολλές πρόσθετες δαπάνες από τον κρατικό προϋπολογισμό:

1) Η ξένη γλώσσα να διδάσκεται σε ομάδες μαθητών που είναι στο ίδιο ή περίπου ίδιο επίπεδο γλωσσομάθειας. Δηλαδή, θα πρέπει με κατάλληλο προγραμματισμό και μελέτη να κατατεθεί στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ένα σχέδιο για το πώς θα λειτουργήσουν τμήματα (όχι με τη μορφή που λειτουργούν σήμερα) στα οποία να κατατάσσονται οι μαθητές σύμφωνα με το πραγματικό επίπεδο γλωσσομάθειάς τους. Στα τμήματα Α1, Α2, Β1, Β2, Γ1, Γ2 θα πρέπει να εγγράφονται μαθητές σύμφωνα με τη γλωσσική επάρκεια που έχουν στη γλώσσα που θα επιλέξουν – επάρκεια η οποία θα πρέπει να

πριμοδοτείται (γιατί οι μαθητές δηλώνουν συνήθως χαμηλότερο από το πραγματικό τους επίπεδο για να εξασφαλίσουν καλύτερο βαθμό). Οι μαθητές θα μπορούν να κατατάσσονται στο κατάλληλο επίπεδο με διαγνωστικά τεστ και να μετακινούνται ανάμεσα στα επίπεδα ανάλογα με την πρόοδό τους. Σ' αυτά τα τμήματα η ηλικία των μαθητών δεν θα είναι περιοριστικός παράγοντας κατάταξης με εξαίρεση το δημοτικό όπου θα πρέπει η ομαδοποίηση να μην έχει πολύ μεγάλες ηλικιακές αποκλίσεις (το ανώτατο 2 χρόνια).

2) Ο αριθμός των μαθητών σε κάθε τάξη να είναι τόσος, ώστε αφενός να επιτρέπει την εξάσκηση κάθε μαθητή στην ξένη γλώσσα (αφού η εκμάθηση της γλώσσας γίνεται με τη χρήση της) και αφετέρου να δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να εστιάσει στις τυχόν και κατά περίπτωση δυσκολίες ή τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα/κίνητρα των μαθητών μιας τάξης.

3) Η αίθουσα και το σχολείο να διαθέτει κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή προκειμένου να αξιοποιηθούν τα διαθέσιμα υλικά εκμάθησης της ξένης γλώσσας, οι τεχνολογίες της πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ), κ.λπ. και να εφαρμοστούν σύγχρονες μέθοδοι και πρακτικές διδασκαλίας. Δηλαδή, σε κάθε σχολική μονάδα είναι αναγκαίο να υπάρχουν διαθέσιμοι υπολογιστές με πρόσβαση στο διαδίκτυο για το μάθημα της ξένης γλώσσας καθώς και βιντεοπροβολέας, ή διαδραστικός πίνακας με πρόσβαση στο διαδίκτυο.

4) Η συγγραφή ή η επιλογή διδακτικών εγχειριδίων από το ελεύθερο εμπόριο να γίνεται βάσει ενός συνολικού σχεδίου, αποτελεσματικού από πλευράς κόστους, αλλά και καταλληλότητας για τον Έλληνα χρήστη της πρώτης και της δεύτερης ξένης γλώσσας.

5) Να διασφαλίζεται η δυνατότητα επιλογής της δεύτερης ξένης γλώσσας, βάσει ενός αποτελεσματικού από πλευράς κόστους σχεδίου, ώστε να εξασφαλίζεται η ανταποδοτικότητα της δαπάνης του κράτους.

6) Να προγραμματίζεται αποτελεσματικότερα ο διορισμός εκπαιδευτικών για τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας και ειδικά της δεύτερης, ώστε να υπάρχει ομαλή οργάνωση και ροή του προγράμματος διδασκαλίας, και να μη χάνονται πολλές από τις προβλεπόμενες ώρες σε ορισμένα σχολεία, ορισμένων περιοχών του τόπου.

7) Η τοποθέτηση ενός εκπαιδευτικού ξένης γλώσσας να μην είναι σε πάνω από δύο σχολεία, γιατί η απόδοσή του μειώνεται σημαντικά με συνέπεια εκπαίδευση χαμηλής ποιότητας. Για να καλύψει το ωράριό του ο εκπαιδευτικός και να καλυφθούν

οι ανάγκες κάποιων σχολείων με το μικρότερο δυνατό κόστος θα μπορούσε ίσως να αξιοποιηθεί η τεχνολογία. Το Υπουργείο θα μπορούσε να αναθέσει σχετική μελέτη στα ΑΕΙ της χώρας.

8) Να υπάρξει δυνατότητα της προετοιμασίας των μαθητών μέσα στο σχολείο προκειμένου να λάβουν μέρος στις εξετάσεις του ΚΠΓ για πιστοποίηση της γλωσσομάθειάς τους.

9) Να γίνεται διαρκής (αυτο)αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών και με την παράλληλη παροχή κινήτρων να τους δίνονται δυνατότητες συνεχούς επιμόρφωσης ώστε να μπορούν (α) να προετοιμάζουν δικό τους υλικό και να αξιοποιούν τις ΤΠΕ, με προβλεπόμενο αποτέλεσμα την οικονομία και την ποιότητα του μαθήματος, (β) να χρησιμοποιούν προσεγγίσεις διαφοροποιημένης παιδαγωγικής και συγκεκριμένα το μάθημά τους να λαμβάνει υπόψη τα ατομικά χαρακτηριστικά των μαθητών (π.χ. τις γενικές γνώσεις, τα ενδιαφέροντα και τις κοινωνικοπολιτισμικές εμπειρίες τους, τα κίνητρα που έχουν για μάθηση, τις στάσεις και πεποιθήσεις τους για τη γλώσσα, τις στρατηγικές μάθησης που έχουν αναπτύξει, και τις μαθησιακές δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζουν ορισμένα άτομα).

10) Να υπάρχει αντιστοίχιση των ωρών διδασκαλίας και μάθησης με το αναμενόμενο αποτέλεσμα.

3.6 Πρόγραμμα Εκμάθησης της Αγγλικής σε Πρώιμη Παιδική Ηλικία (ΠΕΑΠ)

Στο πλαίσιο του Έργου με τίτλο «Νέες Πολιτικές Ξενόγλωσσης Εκπαίδευσης στο Σχολείο: Η Εκμάθηση της Αγγλικής σε Πρώιμη Παιδική Ηλικία», η αγγλική γλώσσα έχει αρχίσει να διδάσκεται στους μικρούς μαθητές της Α' και Β' Δημοτικού στα 12θésια σχολεία της χώρας. Η καινοτομία αυτή ήταν μέρος ενός ευρύτερου πειραματικού προγράμματος που εφάρμοσε το Υπουργείο Παιδείας το σχολικό έτος 2010-11 σε 800 Ολοήμερα Δημοτικά σχολεία. Το 2011-12 το πρόγραμμα αυτό επεκτάθηκε σε 961 σχολεία που λειτουργούν με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (ΕΑΕΠ), το οποίο εισάγει ποικίλες καινοτομίες. Μεταξύ αυτών είναι η εισαγωγή της ξένης γλώσσας 2 εβδομαδιαίες ώρες για τους μαθητές των δυο πρώτων τάξεων. «Ο αρχικός προγραμματισμός, που αφορούσε μόνο την Α' και Β' Δημοτικού και προέβλεπε δύο σχολικές χρονιές πειραματικής εφαρμογής (2010-12) συν έναν τρίτο χρόνο για τη συστηματική παρακολούθηση της γενίκευσης του προγράμματος

σε όλα τα δημοτικά σχολεία της χώρας (2012-13), τροποποιήθηκε αφενός λόγω του ότι η οικονομική κρίση στη χώρα δεν επέτρεψε τη γενίκευσή του και αφετέρου επειδή προστέθηκε στην Πράξη έργο για τη Γ' Δημοτικού» (Δενδρινού 2013).

Η ένταξη της ξένης γλώσσας, και ειδικά της Αγγλικής, από την Α' Δημοτικού δεν έγινε αυθαίρετα. Αντίθετα, η εισήγηση αυτή απασχόλησε αρκετά το Υπουργείο Παιδείας, το οποίο πριν αποφασίσει σχετικά με το θέμα αυτό ζήτησε τις επιστημονικά τεκμηριωμένες απόψεις μελών ΔΕΠ του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ο προβληματισμός δεν αφορούσε την επιλογή της ξένης γλώσσας, αφού η Αγγλική έχει γίνει αποδεκτή εντός και εκτός Ευρώπης ως η κατεξοχήν γλώσσα διεθνούς επικοινωνίας, αλλά το εάν είναι παιδαγωγικά ορθό να ξεκινήσουν την εκμάθηση της ξένης γλώσσας οι μαθητές σε τόσο μικρή ηλικία. Το ζήτημα αυτό απασχόλησε και την εκπαιδευτική κοινότητα, καθώς και το ευρύτερο κοινό (γονείς και κηδεμόνες μαθητών στα σχολεία με ΕΑΕΠ). Μάλιστα, οι ποσοτικές και ποιοτικές μελέτες των επιστημονικών ομάδων του Έργου, έδειξαν ότι υπήρχαν αντιρρήσεις και αμφιβολίες για την εισαγωγή της ξένης γλώσσας από την Α' Δημοτικού την πρώτη χρονιά που εφαρμόστηκε το νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα στα ολοήμερα Δημοτικά. Βασικά, εκφράζονταν φόβοι ότι οι μαθητές αυτής της ηλικίας «που δεν ξέρουν ακόμη τη δική τους τη γλώσσα θα αρχίσουν να μαθαίνουν την ξένη και θα μπερδευτούν».

Στη διάρκεια της επιτυχούς εφαρμογής του «Προγράμματος Εκμάθησης της Αγγλικής στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία» (ΠΕΑΠ), η γνώμη των δασκάλων και των γονιών άλλαξε. Το αρχικό κλίμα δυσπιστίας έχει εντελώς ανατραπεί. Είναι εντυπωσιακό πως το 80% των γονιών που ανησυχούσε για τους κινδύνους που διέτρεχε το παιδί τους από την εκμάθηση της ξένης γλώσσας, τώρα ανησυχεί μήπως δεν συνεχιστεί το ΠΕΑΠ, ενώ επίσης ζητά να αυξηθούν οι ώρες διδασκαλίας της Αγγλικής στις τάξεις αυτές από 2 σε 3. Η ανατροπή οφείλεται εν μέρει στο ότι οι συνεργάτες του Έργου συναντήθηκαν με τους δασκάλους των μικρών μαθητών και τους γονείς τους, προκειμένου να τους εκθέσουν τα επιχειρήματα υπέρ της εκμάθησης γλωσσών από πολύ νωρίς και να τους διαβεβαιώσει πως σε όλες τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες η ξένη γλώσσα εισάγεται στην εκπαίδευση όλο και νωρίτερα, πως σε ορισμένες χώρες μάλιστα η ξένη γλώσσα εισάγεται και από το νηπιαγωγείο. Ωστόσο, υπάρχουν σαφή στοιχεία ότι η αλλαγή γνώμης οφείλεται και στο ίδιο το πρόγραμμα – στη φύση του, τα προϊόντα του και τον τρόπο εφαρμογής του.

Το ΠΕΑΠ στηρίζεται στις αρχές του πολυγραμματισμού και εισάγει σταδιακά μια σύγχρονη γλωσσο-παιδαγωγική προσέγγιση με μαθησιακό υλικό που είναι κατάλληλο για τους μικρούς μαθητές και μαθήτριες που προετοιμάζονται από το ελληνικό σχολείο του σήμερα για να ανταποκριθούν στις ανάγκες του αύριο. Οι παιδαγωγικές πρακτικές τις οποίες προωθεί το ΠΕΑΠ αποβλέπουν στην ανάπτυξη στην ανάπτυξη της κοινωνικότητας των μικρών μαθητών και στην αφύπνιση της δημιουργικής έκφρασής τους μέσω της Αγγλικής γλώσσας καθώς και στην ανάπτυξη του σεβασμού για τον εαυτό και τον Άλλο και εν τέλει στην αγάπη για τη γλώσσα – είτε είναι η ξένη και είτε η μητρική του γλώσσα.

Το Πρόγραμμα Σπουδών στο ΠΕΑΠ είναι δομημένο σε τρεις βασικές αρχές οι οποίες καθορίζουν τη φύση των μαθημάτων:

- Απευθύνεται σε παιδιά με αναδυόμενο σχολικό γραμματισμό στη μητρική γλώσσα και στοχεύει σε κοινωνικούς γραμματισμούς στην ξένη γλώσσα, τους οποίους τα παιδιά έχουν ήδη αναπτύξει στη μητρική.
- Επικεντρώνεται στην εξατομικευμένη μάθηση μέσα από κατάλληλες για την ηλικία δραστηριότητες.
- Στο ΠΕΑΠ η εκμάθηση της Αγγλικής δεν έχει ως τελικό σκοπό την ανάπτυξη της επικοινωνιακής ικανότητας που έχει ο ιδανικός φυσικός ομιλητής της Αγγλικής, ή γενικότερα το αγγλόφωνο πολιτισμικό υποκείμενο, αλλά την καλλιέργεια ενός διαπολιτισμικού ήθους επικοινωνίας.

Σύμφωνα με τις παραπάνω αρχές, το ΠΕΑΠ δίνει μεγάλη σημασία στην ισόρροπη ανάπτυξη τόσο των επικοινωνιακών γλωσσικών όσο και των παιδαγωγικών στόχων σε κάθε εκπαιδευτική διαδικασία. Ο σεβασμός στις ομάδες και στη διαφορετικότητα, η ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης και η αφύπνιση του διαπολιτισμικού και διαγλωσσικού ήθους θεωρούνται εξίσου σημαντικές με την ανάπτυξη καθημερινών επικοινωνιακών γλωσσικών πρακτικών. Η ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων θεωρείται εξίσου απαραίτητη με την ανάπτυξη στρατηγικών μάθησης όσο και με την ανάπτυξη του προφορικού λόγου σε επίπεδο κατανόησης και παραγωγής στην Αγγλική γλώσσα. Η καλλιέργεια αναλυτικών και συνθετικών δεξιοτήτων σκέψης αντιμετωπίζονται εξίσου σοβαρά με την ευαισθητοποίηση ως προς τον ρόλο της μητρικής γλώσσας και της ξένης και του πολιτισμού που εκπροσωπούν και εκθέτουν.

Στο πλαίσιο του Έργου, η επιστημονική ομάδα συνεργάστηκε με εκπαιδευτικούς τάξης για την παραγωγή συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού που υπηρετεί τη φιλοσοφία και τους στόχους του Προγράμματος Σπουδών. Το εκπαιδευτικό αυτό υλικό οργανώθηκε με βάση τις μαθησιακές ανάγκες και τις αναπτυξιακές προοπτικές των μικρών μαθητών και υποστηρίχτηκε από διάφορες μεθοδολογικές προσεγγίσεις που ενσωματώνουν πολλές τεχνικές για την πρόκληση του ενδιαφέροντος των μικρών μαθητών υιοθετώντας ένα συγκεκριασμό ποικίλων γλωσσοδιδασκτικών τεχνικών.

Οι δραστηριότητες έχουν σχεδιασθεί με γνώμονα τα ειδικά χαρακτηριστικά των παιδιών της Α' και της Β' τάξης, λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη την πνευματική τους ανάπτυξη. Η αξιολόγηση των δραστηριοτήτων έγινε στην πράξη από έμπειρους εκπαιδευτικούς Αγγλικής και από επιστήμονες και εμπειρογνώμονες, ειδικούς σε θέματα διδακτικής της Αγγλικής σε μικρούς μαθητές.

Όλες οι δραστηριότητες κινούνται σε θεματικές κατηγορίες που ενδιαφέρουν τους μικρούς μαθητές, όπως τα ζώα, τα παιχνίδια, η οικογένεια. Επιπλέον οι θεματικές ακολουθούν μια παράλληλη ανάπτυξη με θεματικές των υπόλοιπων γνωστικών αντικειμένων του σχολικού προγράμματος, ώστε να υποστηρίζεται η διαθεματική προσέγγιση στην εκπαίδευση. Κάθε δραστηριότητα είναι διασκεδαστική και παιγνιώδης και στηρίζει το μαθησιακό και αναπτυξιακό προφίλ των μικρών μαθητών. Δίνει, δηλαδή, σαφή και συγκεκριμένα μηνύματα (γλωσσικά και παιδαγωγικά) σε πολλές επικοινωνιακές ευκαιρίες για να χρησιμοποιήσουν λέξεις και φράσεις της αγγλικής γλώσσας όπως παιχνίδια ρόλων, επιτραπέζια, κατασκευές, χειροτεχνίες, ζωγραφική, κίνηση και τραγούδια. Επιπλέον, σε κάθε δραστηριότητα προτείνονται διαφορετικές διδακτικές τεχνικές με τις οποίες τα παιδιά –το καθένα από τα οποία έχει τα δικά του χαρακτηριστικά και τύπο νοημοσύνης– να έχουν την ευκαιρία και τον ατομικό χρόνο να κατανοήσουν το γλωσσικό εισαγόμενο και να το χρησιμοποιήσουν ως γλωσσικό παραγόμενο. Εικόνες, τραγούδια, χοροί, παιχνίδια, ιστορίες και παραμύθια επιστρατεύονται για να βοηθήσουν τους μικρούς μαθητές να αποκτήσουν θετική στάση απέναντι στην ξένη γλώσσα και κίνητρα για μάθηση.

Εξάλλου, το εκπαιδευτικό υλικό της Α' και της Β' Δημοτικού δεν αντλείται από ένα διδακτικό εγχειρίδιο του εμπορίου. Είναι μια ποικιλία ειδικά σχεδιασμένων δραστηριοτήτων, δοκιμασμένων σε πραγματικές συνθήκες τάξης, με σκοπό την υλοποίηση των στόχων του Προγράμματος Σπουδών και μάλιστα για

διαφοροποιημένη διδασκαλία. Για την επίτευξη του στόχου, έχουν σχεδιαστεί και «έξτρα» δραστηριότητες. Πρόκειται για δραστηριότητες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε συγκεκριμένες εποχές (πριν από κάποια σημαντική εορτή – Ελληνική ή ξένη), ή για να αντικαταστήσουν κάποια από τις «υποχρεωτικές» δραστηριότητες που δεν ενδιαφέρει, ή για να καλύψει περισσευούμενο χρόνο στο σχολικό πρόγραμμα. Εκπαιδευτικό υλικό μαθαίνουν να κατασκευάζουν και οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής.

Η παιδαγωγική προσέγγιση και το εκπαιδευτικό υλικό φαίνεται να έχουν επενεργήσει εποικοδομητικά στους εκπαιδευτικούς του ΠΕΑΠ οι οποίοι, μέσω αυτού παρακινούνται να εστιάζουν περισσότερο στο αντικείμενο και τη διαδικασία της μάθησης και λιγότερο της διδασκαλίας. Έχει αρχίσει να φαίνεται δηλαδή πως το εκπαιδευτικό πρόγραμμα είναι σε μια διαλεκτική σχέση με τον εκπαιδευτικό – το διαμορφώνει σε κάποιο βαθμό και διαμορφώνεται από αυτό.

Για τις ανάγκες του προγράμματος έχει σχεδιαστεί ειδική διαδικτυακή πύλη στη διεύθυνση <http://rcel.enl.uoa.gr/pear> όπου, εκτός από το ίδιο το Πρόγραμμα Σπουδών και τα Αναλυτικά Προγράμματα διατίθενται ηλεκτρονικά υπάρχουν ιστοπεδία που αφορούν στους εκπαιδευτικούς, την επικοινωνία τους με το πρόγραμμα, πρόσθετο εκπαιδευτικό υλικό για να επιλέξουν και να υποστηρίξουν τη διαφοροποιημένη παιδαγωγική. Υπάρχουν επίσης ειδικές ιστοσελίδες αφιερωμένες στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ΠΕΑΠ αλλά και ιστοσελίδες για την ενημέρωση και την εκπαίδευση των γονιών, καθώς και προτεινόμενες δραστηριότητες για να παίζουν με τα παιδιά τους στο σπίτι μαθαίνοντας Αγγλικά. Επιπλέον, στην Πύλη ΠΕΑΠ διατίθεται και όλο το πρόγραμμα για την εκμάθηση των Αγγλικών της Γ΄ Δημοτικού καθώς και το εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του ΠΕΑΠ στηρίζοντας με ουσιαστικό τρόπο την αναβάθμιση της ξενόγλωσσας παιδείας στο δημοτικό σχολείο και εξασφαλίζοντας μία συνέπεια στη συνέχεια της εκπαιδευτικής φιλοσοφίας και πρακτικής.

Οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της εφαρμογής του ΠΕΑΠ δείχνουν εκτός από τη θετική αποδοχή του από τους γονείς των μικρών μαθητών και τη συμβολή του στη διεύρυνση των ικανοτήτων και τεχνικών των εκπαιδευτικών Αγγλικής, οι οποίοι για πρώτη φορά στο εκπαιδευτικό μας σύστημα αναλαμβάνουν τις δημιουργικές και συνάμα απαιτητικές ηλικίες των επτά και οκτώ ετών. Ωστόσο, οι πλέον προφανείς δείκτες για την επιτυχία και την κοινωνική

αποδοχή του Προγράμματος είναι τα χαμόγελα των μικρών μαθητών και οι ευχαριστήριες επιστολές των γονιών. Τα περισσότερα παιδιά θεωρούν τα Αγγλικά το καλύτερό τους μάθημα και οι γονείς απορούν για το «πόσα πολλά Αγγλικά μαθαίνουν τα μικρά τους στο σχολείο». Το πιο σημαντικό όμως αποτέλεσμα του ίδιου του Προγράμματος είναι μια αλλαγή νοοτροπίας στους εκπαιδευτικούς που μεταμορφώνονται από απλούς μεταφορείς γνώσης σε επιτελικούς σχεδιαστές του μαθήματός τους και φανατικούς οραματιστές μιας καλύτερης παιδείας²².

3.7 Πώς συνδέεται το ΠΕΑΠ με το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις ξένες γλώσσες;

Η εκμάθηση της αγγλικής στις τάξεις Α΄ και Β΄ δημοτικού, σύμφωνα με τις Γιαννακοπούλου και Ζουγανέλη²³, συμβάλλει στον κοινωνικό γραμματισμό των μικρών μαθητών και διευκολύνει τη μετάβασή στον σχολικό γραμματισμό στην Γ΄ δημοτικού. Διασφαλίζει ότι όλα τα παιδιά θα αρχίσουν να μαθαίνουν την ξένη γλώσσα από την ίδια βάση έχοντας εξοικειωθεί, βιωματικά, με βασικά στοιχεία της. Το ΠΕΑΠ υπολογίζεται ως ένα Πρόγραμμα *αναδυόμενου* κοινωνικού *γραμματισμού* στην αγγλική γλώσσα. Είναι, άρα, ένα προκαταρκτικό πρόγραμμα που θέτει τα θεμέλια για τον λειτουργικό και σχολικό γραμματισμό που επιδιώκεται με το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών.

Συγκεκριμένα, θέτει τα θεμέλια για την ανάπτυξη:

- διαθεματικής γνώσης
- συμπεριφοράς που συνάδει με την κοινωνική κατάσταση
- συνεργατικών πρακτικών
- διαπολιτισμικού ήθους επικοινωνίας

Επίσης βοηθά στην εξοικείωση με τη χρήση των νέων τεχνολογιών για:

- την απόκτηση και αξιοποίηση ατομικών γνώσεων
- τη σύνδεση της σχολικής με την εξωσχολική γνώση²⁴

²² Β.Δενδρινού, Κ. Ζουγανέλη και Κ. Κοσσοβίτσα. (κείμενο που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Πολύδρομο)

²³ Αλεξία Γιαννακοπούλου και Αικατερίνη Ζουγανέλη, *Ανάπτυξη σχολικού γραμματισμού και εκμάθηση ξένης γλώσσας*, <http://rcel.enl.uoa.gr/englishinschool/article.php?aid=148&mid=39>

²⁴ Βασιλική Δενδρινού, Παρουσίαση: *Πολιτική ξενόγλωσσας Εκπαίδευσης στο Νέο Σχολείο* στο Σεμινάριο Σχολικών Συμβούλων Ξένων Γλωσσών, Οργάνωση: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. 1-3/2/12 Αθήνα

Αξίζει επίσης να σημειωθεί πως η επέκταση της διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας στις τάξεις Α΄ και Β΄ του δημοτικού εντάσσεται στη γενικότερη εκπαιδευτική πολιτική της Ελλάδας, η οποία συνάδει με τη γλωσσική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βασική αρχή της οποίας είναι ότι κάθε άτομο πρέπει να είναι σε θέση να ομιλεί δύο ξένες γλώσσες παράλληλα με τη μητρική του.

4. Διαφορές του ΕΠΣ-ΞΓ με τα προηγούμενα Προγράμματα Σπουδών

Το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες διαφέρει ουσιαστικά από τα προηγούμενα προγράμματα σπουδών στα εξής:

- Είναι το πρώτο κοινό πρόγραμμα σπουδών για όλες τις ξένες γλώσσες του σχολείου και ενιαίο για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Το ΕΠΣ-ΞΓ περιγράφει ουσιαστικά με λεπτομέρεια το τι αναμένεται να μπορεί να κάνει και να ξέρει ο μαθητής σε αντιστοιχία με τα έξι επίπεδα γλωσσομάθειας του ΣτΕ. Το πώς και το πότε είναι μεταβλητές που έχουν άμεση σχέση με τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και τα διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης ανά περιοχή και σχολείο.
- Περιγράφει τα χαρακτηριστικά της επικοινωνιακής και γλωσσικής επάρκειας κατά επίπεδα γλωσσομάθειας και όχι κατά σχολική τάξη. Με τον τρόπο αυτό λαμβάνεται υπόψη η σχολική πραγματικότητα στην Ελλάδα και το γεγονός ότι οι μαθητές μιας τάξης δεν έχουν πάντα το ίδιο επίπεδο γνώσεων στην ξένη γλώσσα (διδασκαλία γλωσσών εκτός σχολείου) αλλά, επίσης, διαφέρουν μεταξύ τους σε ωριμότητα, εμπειρίες και ενδιαφέροντα. Με την εφαρμογή του νέου ΕΠΣ-ΞΓ η ξένη γλώσσα θα μπορεί να διδάσκεται ανά επίπεδα, και όχι ανά τάξη, δηλαδή μαθητές διαφορετικών τάξεων θα μπορούν μαζί να παρακολουθούν το μάθημα της ξένης γλώσσας εφόσον βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο.
- Συνδέει την ξενόγλωσση εκπαίδευση στο σχολείο με την πιστοποίηση γλωσσομάθειας και ειδικότερα με το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ). Με τον τρόπο αυτό η γνώση που αποκτά ο μαθητής στο σχολείο μπορεί να αποκτήσει ακόμη ένα χρηστικό αντίκρισμα, αυτό της πιστοποίησης γλωσσομάθειας από έναν κρατικό έγκυρο φορέα ενώ παράλληλα οι οικογενειακές δαπάνες για δίδακτρα σε κέντρα ξένων γλωσσών θα μπορούν να μειωθούν εφόσον η δουλειά που γίνεται στο σχολείο επαρκεί για την απόκτηση ενός πτυχίου.

- Είναι το πρώτο πρόγραμμα το οποίο δεν στηρίζεται αποκλειστικά στις απόψεις ειδικών ως προς το τι πρέπει να αποτελεί το αντικείμενο γνώσης του μαθήματος της ξένης γλώσσας στο σχολείο, αλλά σε ευρωπαϊκά και ελληνικά εμπειρικά δεδομένα έρευνας (δηλαδή γλωσσικά δεδομένα που έχουν παραχθεί από ομιλητές σε ορισμένες συνθήκες επικοινωνίας).
- Έχει εκπονηθεί ώστε να μην υπάρχει ανάγκη να αλλάζει κάθε λίγα χρόνια, αλλά να βελτιώνεται με την εξέλιξη της σχετικής έρευνας. Αυτό υποστηρίζεται από το γεγονός ότι το ΕΠΣ-ΞΓ παραμένει ανεξάρτητο από το ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου αλλά και από πολιτικές αποφάσεις σχετικά με τις ξένες γλώσσες που θα διδάσκονται κάθε χρόνο στα σχολεία. Τέλος, η φιλοσοφία αυτή του ΕΠΣ-ΞΓ έχει επίσης ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση τόσο ανθρωπίνου δυναμικού όσο και υλικών πόρων καθώς δεν επαναλαμβάνεται η διαδικασία της δημιουργίας νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων.

5. Κριτική θεώρηση του ΕΠΣ-ΞΓ

Το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ), συντάχθηκε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης ΕΣΠΑ 2007-13\Ε.Π.Ε&ΔΒΜ\Α.Π. 1-2-3 «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, Οριζόντια Πράξη» με την συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι γραμμένο σε απλή και κατανοητή γλώσσα, χρησιμοποιεί εκφράσεις της καθομιλουμένης και προσπαθεί να τεκμηριώσει τις θέσεις που προτείνει συνδέοντας τις με την πραγματικότητα. Πρόκειται για ένα κείμενο ογκώδες, λεπτομερές και αναλυτικό που περιλαμβάνει:

- το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών
- τον Οδηγό Εκπαιδευτικού για την εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ
- το παράρτημα 1, το οποίο περιλαμβάνει γλωσσικά μέσα, λειτουργικά και δομικά στοιχεία ανά επίπεδο γλωσσομάθειας, την αποτύπωση και την ενοποίηση της ύλης για την αγγλική, τη γαλλική, τη γερμανική, την ιταλική και την ισπανική γλώσσα και στο οποίο παρουσιάζονται οι επικοινωνιακοί στόχοι, η γλωσσική εστίαση που χωρίζεται στη γραμματική και στο λεξιλόγιο και οι κειμενικοί τύποι.
- το παράρτημα 2, το οποίο περιλαμβάνει το οργανόγραμμα της ύλης των εγχειριδίων ξένων γλωσσών, δηλαδή την παραμετροποίηση και την

αποτύπωση της ύλης των εγχειριδίων για τη διδασκαλία της Αγγλικής, Γαλλικής, Γερμανικής, Ιταλικής και Ισπανικής σε ομοιογενή μορφή, περιγράφει τις δεξιότητες για την κατανόηση και την παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου, για όλα τα επίπεδα.

- δείγματα θεμάτων που βρίσκονται αναρτημένα στον επικουρικό οδηγό με ηλεκτρονικές διευθύνσεις, για τις προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις του Γυμνασίου των σχολείων που εφαρμόζουν πιλοτικά το «Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών» (ΕΠΣ-ΞΓ).

Στην εισαγωγή του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ), αναφέρονται οι συντελεστές και οι συνεργάτες που εργάστηκαν για την εκπόνηση του, επίσης αναφέρονται εκτενώς οι μελέτες υποδομής που εκπονήθηκαν ώστε πριν τη σύνταξη του, να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την εκμάθηση των ξένων γλωσσών στο δημόσιο σχολείο σήμερα. Αναφέρεται το οικονομικό κόστος του ελληνικού κράτους και της ελληνικής οικογένειας αλλά και η αποτίμηση του χρόνου που απαιτείται, αποτιμώνται τα υφιστάμενα προγράμματα σπουδών και του εκπαιδευτικού υλικού, της ύλης των βιβλίων και των θεμάτων για τις ξένες γλώσσες. Η μελέτη υποδομής περιλαμβάνει επίσης την αποτύπωση του «επικοινωνιακού προφίλ» των χρηστών της Αγγλικής, Γαλλικής, Γερμανικής, Ισπανικής και Ιταλικής γλώσσας, νέοι και εναλλακτικοί τρόποι αξιολόγησης της γλωσσικής επάρκειας και της διαδικασίας της μάθησης και μια τεχνική μελέτη για την εφαρμογή του Προγράμματος Σπουδών των ξένων γλωσσών στο σχολείο.

Για τη σύνταξη του αξιοποιείται το Πρόγραμμα Εκμάθησης της Αγγλικής στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία (ΠΕΑΠ) και λαμβάνονται υπόψη οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και οι οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2014-2020) για την προώθηση της πολυγλωσσίας και της πολλαπλογλωσσίας.

Το ΕΠΣ-ΞΓ συνάδει απολύτως με τη γλωσσική πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία αναφέρει στη νέα πλατφόρμα της για την προώθηση της πολυγλωσσίας, ότι η Ευρώπη «προσβλέπει στην προστασία της γλωσσικής πολυμορφίας και στην προώθηση της γλωσσομάθειας, για λόγους πολιτιστικής ταυτότητας και κοινωνικής ένταξης αλλά και επειδή οι πολύγλωσσοι θα μπορούν να αξιοποιήσουν καλύτερα τις εκπαιδευτικές, επαγγελματικές και οικονομικές ευκαιρίες

που δημιουργούνται χάρη στην ευρωπαϊκή ενοποίηση²⁵». Στους σκοπούς και στους στοχούς του νέου αναλυτικού προγράμματος καθρεφτίζονται οι προτάσεις του διαλόγου για την παιδεία, όπως αυτοί εκφράστηκαν από κείμενο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΠΑΙΔΕΙΑ 29/9/2012. Γενικά, όπως αναφέρεται, πρόκειται για το πρώτο πρόγραμμα το οποίο δεν στηρίζεται, όπως συνηθίζεται, στις απόψεις ειδικών ως προς το τι πρέπει να αποτελεί το αντικείμενο γνώσης του μαθήματος της ξένης γλώσσας στο σχολείο, αλλά σε ευρωπαϊκά και ελληνικά εμπειρικά δεδομένα έρευνας. Προτάσσει δηλαδή, την εμπειρία και την αξιοποίηση δεδομένων της ελληνικής και ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πραγματικότητας, ώστε το επιστημονικό υπόβαθρο στο οποίο στηρίζεται να μην το καθιστά θεωρητικό ή αντιλειτουργικό. Στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας για ρεαλιστική αντιμετώπιση της κατάστασης, αναλύεται από το νέο αναλυτικό πρόγραμμα εκτενώς, παρουσιάζεται η διαφορά της διδασκαλίας της ξένης γλώσσας στην ιδιωτική και στη δημόσια εκπαίδευση και προσδίδεται χρηστικός χαρακτήρας στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας στο φροντιστήριο με μοναδικό στόχο την απόκτηση διπλωμάτων ενώ τονίζεται ο παιδαγωγικός χαρακτήρας της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών στο σχολείο το οποίο θεωρείται χώρος καλλιέργειας της γλωσσικής επίγνωσης, της διαμεσολαβητικής ικανότητας και της διαπολιτισμικής συναίσθησης.

5.1 Καινοτόμα στοιχεία του Νέου ΕΠΣ-ΞΓ

Το καινούριο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, από τις πρώτες σελίδες επαναπροσδιορίζεται σε σχέση με το παλιό, επιχειρεί μια σύγκριση με το προϋπάρχον αναλυτικό πρόγραμμα και απαριθμεί τα καινοτόμα στοιχεία του (Διάμεση 2012). Πέρα από το πώς «αυτοτοποθετείται», παρουσιάζει μια σειρά από σημαντικά καινοτόμα στοιχεία:

- Για πρώτη φορά στην ελληνική πραγματικότητα προτείνεται κοινό πρόγραμμα σπουδών για όλες τις ξένες γλώσσες και ενιαίο για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης: πρόκειται για ένα curriculum που ισχύει για όλες τις ξένες γλώσσες που διδάσκονται στο δημοτικό, στο γυμνάσιο και στο λύκειο.

²⁵ Κέντρο Έρευνας για τη Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών και την Αξιολόγηση Γλωσσομάθειας
<http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/intro2.htm>

- Προσδιορίζει τα χαρακτηριστικά της γλωσσικής επάρκειας κατά επίπεδα γλωσσομάθειας σύμφωνα με το ΚΕΠΑ (Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις ξένες γλώσσες). Συνδέεται με τα επίπεδα γλωσσομάθειας του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- Καταργεί τον παραδοσιακό διαχωρισμό των σχολικών τάξεων και προτείνει τον διαχωρισμό των τάξεων ανάλογα με το επίπεδο γλωσσικής επάρκειας των μαθητών.
- Δίνει ιδιαίτερη σημασία στη διαμεσολαβητική επικοινωνιακή ενέργεια.
- Συνδέει άμεσα την ξενόγλωσση εκπαίδευση στο σχολείο με το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ) και ενσωματώνει στις προδιαγραφές του συστήματος εξετάσεων του ΚΠΓ.
- Παρακάμπτει το σχολικό εγχειρίδιο: ο διδάσκων, με οδηγό το αναλυτικό πρόγραμμα οργανώνει ο ίδιος το μάθημα του με οποιοδήποτε εγχειρίδιο.
- Προτείνει την ύλη των σχολικών εγχειριδίων ανά επίπεδο γλωσσικής ενέργειας.
- Συνάδει με την κυρίαρχη νοοτροπία για την εκμάθηση των γλωσσών: προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας και της γλωσσομάθειας.
- Αποτελεί εργαλείο για τον εκπαιδευτικό και συμβάλλει στην προσπάθεια του για δια βίου μάθηση.
- Προτείνει στον διδάσκοντα να δημιουργήσει το δικό του εκπαιδευτικό υλικό αξιοποιώντας τις ΤΠΕ (τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας) και επιχειρεί να εντάξει ενδεικτικά κάποιους δείκτες επάρκειας και τις ΤΠΕ στο επίπεδο της γλώσσας.
- Συνδέει τους στόχους με τις ώρες διδασκαλίας.

Εξαιρετικά πρωτότυπο στοιχείο στο ΕΠΣ ΞΓ είναι η εκτενής αναφορά στις συνθήκες εφαρμογής για να πετύχει:

- διαχωρισμός επιπέδων
- μικρός αριθμός μαθητών
- υλικοτεχνική υποδομή αιθουσών
- επιλογή εγχειριδίων
- ΚΠΓ στο σχολείο

6. Σχόλια-Συμπεράσματα

Κατ' αρχάς και σύμφωνα με όσο ειπώθηκαν στο κεφάλαιο 1.5 θα μπορούσαμε να πούμε πως το Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα ως προς την οργάνωση της διδακτέας ύλης δηλαδή την ταξινόμηση μορφωτικών αγαθών είναι γραμμικό καθώς υπάρχουν επιμέρους ενότητες και εμπειρίες μάθησης οι οποίες είναι δομημένες σε ένα είδος γραμμικής συνέχειας αλλά έχει και τη μορφή “project” όπου οι μαθητές καλύπτουν ένα παρεχόμενο πλαίσιο μαθημάτων σε ένα χρονικό διάστημα με συχνότητα που αποφασίζεται από τους ίδιους ή τις ομάδες που είναι ενταγμένοι (βλ. Παράρτημα 1 και 2). Ως προς τη φιλοσοφία θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι εν μέρει θεματοκεντρικά (subject centered curriculum) καθώς σχεδιάζονται με τη λογική των ταξινομημένων γνωστικών περιοχών και περισσότερο ίσως μαθητοκεντρικά καθώς δίνεται επίσης έμφαση στον εσωτερικό ψυχικό κόσμο, τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Η προσφερόμενη γνώση λειτουργεί όχι ως αυτοσκοπός αλλά ως μέσο για την επίλυση προβλημάτων (Χειμαριού 1987). Ως προς τη δυνατότητα παρέμβασης του διδάσκοντα στο Α.Π είναι ανοιχτού τύπου καθώς σε κάθε διδακτική ενότητα περιγράφονται οι γενικοί στόχοι ενώ οι ειδικοί μπορούν να διατυπωθούν και να διαμορφωθούν από τον ίδιο τον καθηγητή στον οποίο δίνεται μεγάλη ευελιξία να παρέμβει στο Α.Π. και να προσαρμόσει τους στόχους, το περιεχόμενο και τη μέθοδο διδασκαλίας στις ξεχωριστές ανάγκες της τάξης του. Κατά συνέπεια με το Νέο Αναλυτικό πρόγραμμα είναι εμφανές ότι γίνεται ακόμη ένα βήμα προς τη δημιουργία ενός σχολείου περισσότερο μαθητοκεντρικού, προοδευτικού και στο οποίο τόσο ο διδάσκων όσο και οι συντάκτες του Α.Π. παύουν να αντιμετωπίζονται ως αυθεντίες αλλά πλέον θεωρούνται συνεργάτες, οδηγοί και αρωγοί για τη διασφάλιση της επιτυχίας του προγράμματος.

Στο πλαίσιο του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος το θέμα της διδασκαλίας της ξένης γλώσσας και κατ'επέκταση των μεταρρυθμίσεων που πραγματοποιούνται σε αυτήν είναι περισσότερο πολύπλοκο απ' ότι σε άλλες χώρες, εξαιτίας της αναγκαιότητας εκμάθησης ξένων γλωσσών όπως την αντιλαμβάνεται η ελληνική κοινωνία, όχι μόνο στο δημόσιο σχολείο αλλά και από ιδιωτικούς φορείς. Επιπλέον, όπως παρατηρεί και η Διάμεση (2012), «η διδασκαλία των ξένων γλωσσών στο ελληνικό σχολείο είναι ένα ακανθώδες ζήτημα, διότι, ενώ, εδώ και σχεδόν έναν αιώνα, οι ξένες γλώσσες διδάσκονται συστηματικά, δυστυχώς, στα πλαίσια της

εκπαίδευσης, δεν έχει επιτευχθεί η επάρκεια γλωσσομάθειας και η δυνατότητα εκμάθησης της ξένης γλώσσας χωρίς την αρωγή ιδιωτικών φορέων».

Συνεχίζοντας η Διάμεση (2012) διατυπώνει ορισμένα ερωτήματα σχετικά με την προσέγγιση του Νέου Αναλυτικού Προγράμματος για τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών στα φροντιστήρια την οποία και χαρακτηρίζει άτοπη. «Γιατί αναγκαστικά, σε καθολική βάση η εκμάθηση της ξένης γλώσσας εκτός της δημόσιας εκπαίδευσης έχει «χρηστικό» χαρακτήρα; Και τι ακριβώς σημαίνει αυτό; Η γλώσσα ως φορέας πολιτισμού, χάνει αυτήν της την ιδιότητα όταν η γνώση επικυρώνεται από μια πιστοποίηση γλωσσομάθειας; Κι αν είναι έτσι, γιατί το Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα προτείνει τη σύνδεση της διδασκαλίας με το ΚΠΓ;» Όμως, το Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα αντιμετωπίζει εν γένει μεγαλεπήβολα, τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών: απαιτεί υπερβολικά από τον διδάσκοντα, όταν του ζητάει να διαμορφώνει το δικό του syllabus και να μπορεί να οργανώσει το μάθημα του ακόμα και χωρίς εγχειρίδιο. Εκτός εάν το αναλυτικό πρόγραμμα σταθεί η αφορμή για δια βίου μάθηση μέσα από τη συνεχή επιμόρφωση.

Ένα στοιχείο που χρήζει σχολιασμού είναι η εκτενέστατη αναφορά στις αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος (βλ.κεφ.3.5). Οφείλουμε να ομολογήσουμε πως οι προϋποθέσεις αυτές, είναι εν γένει ορθές και σίγουρα απαραίτητες προκειμένου να έχει επιτυχία το νέο αναλυτικό πρόγραμμα, δεδομένων όμως των συνθηκών που επικρατούν αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα θα μπορούσε κανείς να τις χαρακτηρίσει ουτοπικές. Για παράδειγμα όσον αφορά των αριθμό μαθητών ανά τάξη αναφέρεται πως *«πρέπει να είναι τόσοι, ώστε αφενός να επιτρέπει την εξάσκηση κάθε μαθητή στην ξένη γλώσσα και αφετέρου να δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να εστιάσει στις τυχόν και κατά περίπτωση δυσκολίες ή τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα/κίνητρα των μαθητών μιας τάξης»* ενώ *«η αίθουσα και το σχολείο πρέπει να διαθέτουν κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή προκειμένου να αξιοποιηθούν τα διαθέσιμα υλικά εκμάθησης της ξένης γλώσσας, οι τεχνολογίες της πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ), κ.λπ. και να εφαρμοστούν σύγχρονες μέθοδοι και πρακτικές διδασκαλίας. Δηλαδή, σε κάθε σχολική μονάδα είναι αναγκαίο να υπάρχουν διαθέσιμοι υπολογιστές με πρόσβαση στο διαδίκτυο για το μάθημα της ξένης γλώσσας καθώς και βιντεοπροβολέας, ή διαδραστικός πίνακας με πρόσβαση στο διαδίκτυο»*. Οι εν λόγω προϋποθέσεις είναι πολύ δύσκολο να ισχύσουν, καθώς, μετά από τις συγχωνεύσεις σχολείων ανα την επικράτεια, οι πλειονότητα των

τάξεων αποτελείται πλέον από 25-30 μαθητές που έχουν πολύ διαφορετικό επίπεδο γλωσσομάθειας ο καθένας και, παρότι υπάρχουν πολλοί αξιόλογοι εκπαιδευτικοί οι οποίοι εργάζονται με μεγάλο ζήλο στα ελληνικά σχολεία, δυστυχώς οι υποδομές του σχολείου και το εκπαιδευτικό μας σύστημα δεν επιτρέπουν την εξατομικευμένη μάθηση και τη διαφοροποιημένη διδασκαλία ή μάθηση. Επιπρόσθετα, δεν υπάρχει ενιαίος χαρακτήρας υλικοτεχνικής υποδομής στα σχολεία της χώρας και οι ελλείψεις –περισσότερο στα σχολεία της περιφέρειας και ιδιαίτερα σε ακριτικές περιοχές της χώρας- είναι μεγάλες. Ακόμη, και πάλι σε άμεση συνάρτηση με την οικονομική κρίση την οποία διέρχεται η χώρα και τις μειωμένες δαπάνες για την παιδεία, είναι ιδιαίτερα δύσκολο να θεωρήσει κανείς πως είναι εφικτό να εξοπλιστούν όλα τα σχολεία της επικράτειας με την αναγκαία υλικοτεχνική υποδομή για την επιτυχή και ολοκληρωμένη εφαρμογή του νέου αναλυτικού προγράμματος. Στο ίδιο πλαίσιο τοποθετείται και η απαίτηση για αποτελεσματικό προγραμματισμό του διορισμού *«εκπαιδευτικών για τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας και ειδικά της δεύτερης, ώστε να υπάρχει ομαλή οργάνωση και ροή του προγράμματος διδασκαλίας, και να μη χάνονται πολλές από τις προβλεπόμενες ώρες σε ορισμένα σχολεία, ορισμένων περιοχών του τόπου»*. Δυστυχώς η καλυψη των κενών στα σχολεία είναι ένα πρόβλημα που δύσκολα μπορεί να λυθεί καθώς είναι στενά συνυφασμένο με την οικονομική κρίση και τις μειωμένες πιστώσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό για διορισμό μόνιμων καθηγητών ή για προσλήψεις αναπληρωτών. Επίσης, πολύ συχνά οι αποσπάσεις και τοποθετήσεις αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών ολοκληρώνονται μέχρι το τέλος Οκτωβρίου και αυτό έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια πολλών διδακτικών ωρών, την καθυστέρηση στην παραγγελία των βιβλίων και τη δυσλειτουργία πολλών σχολείων. Σε αυτή την περίπτωση, όση διάθεση για δουλειά και να έχει ο εκπαιδευτικός, εκ των πραγμάτων το έργο του καθίσταται ιδιαίτερα δύσκολο και σίγουρα εμβλασμάτικο πόσο μάλλον σε συνδυασμό με αυτά που σχολιάστηκαν προηγουμένως σχετικά με τις ελλείψεις σε υλικοτεχνική υποδομή.

Δεν μπορεί βεβαίως κανείς να παραγνωρίσει το γεγονός πως το Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα αποτελεί σίγουρα μια πολύ θετική προσπάθεια για τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών στη δημόσια εκπαίδευση και μπορεί να θεωρηθεί σημαντικά καινοτόμο σε σχέση με τα προηγούμενα. Μέσα από τη μελέτη όλου του υλικού γίνεται αντιληπτό πως περιέχει πολύ προοδευτικά στοιχεία, ωστόσο, φαίνεται να έχει εκπονηθεί για ένα άλλο εκπαιδευτικό σύστημα και για μια Ελλάδα

ευρισκόμενη σε μια άλλη χρονική και κοινωνικο-οικονομική συγκυρία. Το Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα είναι πολύ θετικό ως παρακαταθήκη για το μέλλον όπου οι οικονομικές συνθήκες για τη χώρα μας θα είναι ευνοϊκότερες.

Για να γίνει εφικτή η εφαρμογή της οποιασδήποτε ανανέωσης στον τρόπο διδασκαλίας των ξένων γλωσσών στο ελληνικό σχολείο, είναι σημαντικό να προηγηθεί κατάλληλη ενημέρωση των εκπαιδευτικών αλλά και υλικοτεχνική υποστήριξη. Θα ήταν χρήσιμο να πραγματοποιηθούν περισσότερα σεμινάρια για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών τόσο στη χρήση των διαδραστικών πινάκων, όσο και στη χρήση του προτεινόμενου υλικού. Είναι γεγονός πως υπάρχουν αρκετοί εκπαιδευτικοί οι οποίοι είτε λόγω άγνοιας είτε λόγω φόβου προς το νέο και το άγνωστο φαίνονται απρόθυμοι να ενστερνιστούν τις ιδέες του Νέου Αναλυτικού Προγράμματος. Καλό, επίσης, θα ήταν τα σεμινάρια να γενικευτούν στην επικράτεια ώστε να μη μείνει κανένας εκπαιδευτικός χωρίς επιμόρφωση αλλά και να πειστούν οι εκπαιδευτικοί για τα οφέλη που θα φέρει το Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα στο ελληνικό σχολείο. Οι Ντίνας και Τελλίδου (2007) αναφέρουν πως για την ουσιαστική αξιοποίηση των Αναλυτικών Προγραμμάτων, επιβάλλεται η γενικευμένη σε όλη την επικράτεια ενημέρωση και επιμόρφωση του εκπαιδευτικού, ώστε να επιτευχθεί η θετική συμβολή του και να λειτουργεί ως διαμεσολαβητής στην εφαρμογή αυτών στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, στην προώθηση και εμπέδωση των αντίστοιχων στόχων. Η συνεργασία όλων των πλευρών είναι απαραίτητη για την επίτευξη ενός τόσο μεγαλεπήβολου στόχου. Θα χρειαστεί, επίσης, να εξετασθεί μέσω έρευνας και η απροθυμία μερίδας των εκπαιδευτικών για την εισαγωγή νέων μεθόδων διδασκαλίας αλλά και την ανανέωση των ήδη υπάρχουσών. Εξίσου σημαντική είναι η στενή συνεργασία των εκπαιδευτικών με τους σχολικούς συμβούλους των οποίων ο αριθμός είναι επιτακτική ανάγκη να αυξηθεί.

Ένα άλλο σημείο του Νέου Αναλυτικού Προγράμματος που χρήζει σχολιασμού αφορά στα σχολικά εγχειρίδια. Είναι γεγονός πως ο εμπλουτισμός των βιβλίων με ψηφιακό διαδραστικό υλικό είναι μια πρωτοβουλία ιδιαίτερα πρωτοποριακή. Όλη αυτή η προσπάθεια είναι αξιόλογη και έχει πολύ θετικά αποτελέσματα για τους μαθητές καθώς το μάθημα της αγγλικής γλώσσας γίνεται με τον τρόπο αυτό πολύ ευχάριστο ξεφεύγοντας από τον καταναγκαστικό και βαρετό τρόπο διδασκαλίας της ξένης γλώσσας και εισάγοντας το παιχνίδι ως τρόπο μάθησης. Δυστυχώς όμως οι υποσχέσεις του Υπουργείου Παιδείας σχετικά με την ψηφιακή

αναβάθμιση του Νέου Σχολείου τηρήθηκαν μερικώς και ενώ εξαγγέλθηκε η αναβάθμιση των σχολικών υποδομών και δικτύων που θα περιλαμβάνουν διαδραστικούς πίνακες και δίκτυα υπολογιστών σε κάθε σχολείο της επικράτειας αυτό τελικά δεν έγινε με αποτέλεσμα τη δημιουργία σχολείων δύο ταχυτήτων. Ενώ δηλαδή υπάρχει πολύ αξιόλογο διδακτικό υλικό, εξαιτίας της έλλειψης της απαραίτητης υλικοτεχνικής υποδομής, δεν είναι δυνατό να αξιοποιηθεί από τους καθηγητές μέσα στη σχολική αίθουσα. Μεγάλος αδικημένος ήταν οι μαθητές των σχολείων κυρίως της ελληνικής περιφέρειας όπου οι αλλαγές συνήθως γίνονται αφού έχουν ήδη πραγματοποιηθεί στα σχολεία των μεγάλων αστικών κέντρων. Πιο συγκεκριμένα όσον αφορά στα σχολεία ΠΕΑΠ σε έρευνα των Δενδρινού και Αναστασίου²⁶ (2013) αναφέρεται πως «υπάρχει ακόμη σημαντικό ποσοστό σχολείων που δεν έχουν τους απαιτούμενους τεχνικούς και τεχνολογικούς εξοπλισμούς ή που έχουν αλλά δεν είναι διατηρημένοι σε καλή κατάσταση, λόγω των μειωμένων κονδυλίων. Η έλλειψη οικονομικών πόρων έχει ως αποτέλεσμα να μην υπάρχουν στα σχολεία αρκετά αναλώσιμα: έγχρωμο μελάνι για την εκτύπωση του υλικού και μελάνι για την αναπαραγωγή του, φωτοτυπικό χαρτί ή υλικά για τις χειροτεχνίες, κτλ., γεγονός που αποθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς και τους δημιουργεί άγχος». Στην ίδια έρευνα σχολιάζεται επίσης το θέμα του κόστους των σχολικών ξενόγλωσσων εγχειριδίων το οποίο είναι μεγάλο. «Τα βιβλία από την ελεύθερη αγορά αποτελούν πανάκριβες εκδόσεις που στοιχίζουν κατά μέσο όρο 20 ευρώ το τεμάχιο. Αυτό σημαίνει ότι ένα βιβλίο για μια τάξη (π.χ. τη Γ' Δημοτικού) για μια χρονιά στοιχίζει στο κράτος 2.000.000 ευρώ περίπου». Αυτό το εύρημα θα μπορούσε να πει κανείς πως κατακρίνει τη χρήση των βιβλίων του εμπορίου χαρακτηρίζοντας την ως ακριβή χωρίς να λαμβάνει υπόψη την ποιότητά τους. Η χρήση από το Υπουργείο λίστας βιβλίων του εμπορίου για το Γυμνάσιο και το Λύκειο ήταν αποτέλεσμα μακροχρόνιων διαμαρτυριών των μάχιμων εκπαιδευτικών για την ποιότητα των βιβλίων διδασκαλίας των αγγλικών του ΟΕΔΒ (Funway 1-2-3, Taskway 1-2-3 και εν μέρει Think Teen 1-2-3) τα οποία έβριθαν λαθών όσον αφορά τη γραμματική, τη σύνταξη και εν γένει χρήση της αγγλικής γλώσσας. Ίσως τελικά η λύση να βρίσκεται κάπου στο μέσον, δηλαδή στην εισαγωγή μαθημάτων συγγραφής διδακτικού υλικού στα πανεπιστημιακά τμήματα ξένων γλωσσών και στην ανάληψη από τα

²⁶ Βασιλική Δενδρινού & Φωτεινή Αναστασίου (2013) *Το προφίλ των σχολικών τάξεων με ΠΕΑΠ*
http://195.134.73.193/files/rcel/texts/PEAP_TOMOS.pdf

πανεπιστημιακά τμήματα και δη από φυσικούς ομιλητές των ξένων γλωσσών του έργου της παραγωγής διδακτικού υλικού. Το υλικό αυτό θα είναι ανάλογο των προσδοκιών τόσο των ελλήνων καθηγητών ξένων γλωσσών όσο και των μαθητών τους.

Όπως αναφέρει η Δενδρινού (2013) το «σχολικό πρόγραμμα σπουδών θα πρέπει να μελετηθεί εκ νέου συνολικά, ώστε να υπάρξει ένας συνολικός εξορθολογισμός του με βάση τι πραγματικά έχει ανάγκη ο τόπος και τι θέλει ο λαός που πληρώνει τη δημόσια εκπαίδευση, και όχι με βάση τις αντιλήψεις της κάθε ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας για το τι είναι σημαντικό, γιατί τότε η εκπαίδευση του τόπου δεν έχει συνέχεια και συνέπεια». Εμείς θα προσθέταμε και το τι πραγματικά προκύπτει μέσα από τις αίθουσες διδασκαλίας όπου οι μάχιμοι εκπαιδευτικοί ξένων γλωσσών εφαρμόζουν τα αναλυτικά προγράμματα καθώς σε αυτό το νέο «εθνικό σχολικό πρόγραμμα σπουδών» η ξενόγλωσση εκπαίδευση πρέπει να έχει σημαντική θέση εφόσον η πλειονότητα των εκπαιδευτικών των ξένων γλωσσών είναι και επιστημονικά καταρτισμένοι και γνώστες των ελλείψεων που υπάρχουν στα σχολεία σήμερα.

Το συμπέρασμα είναι πως χωρίς την οικονομική υποστήριξη της ελληνικής οικογένειας, χωρίς υποδομές και μακρόπνοο προγραμματισμό (σχολεία, προγράμματα, αύξηση των δαπανών για την παιδεία) κάθε προσπάθεια διαχείρισης ή βελτίωσης θα απογοητεύει τους εκπαιδευτικούς και θα ωθεί τους μαθητές ακόμη περισσότερο στην ανασφάλεια.

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Βέικου Χ., Βαρέση Ε., Πατούνα Α. (2008) *Παιδαγωγικό Πλαίσιο: Περιεχόμενο Σπουδών και Διδακτική Πράξη* στο: Η Ποιότητα στην Εκπαίδευση. Έρευνα για την αξιολόγηση ποιοτικών χαρακτηριστικών του συστήματος πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. σσ.89-196
- Γερογιάννης Κ., (2007). *Σχεδιασμός αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών – νέες τάσεις*, Εγχειρίδιο Πανεπιστημίου Πελοποννήσου
- Δενδρινού Β., (2013). *Τρία Χρόνια ΠΕΑΠ: Από τον Σχεδιασμό στην Πράξη, Μελέτες για την Εφαρμογή του Προγράμματος Εκμάθησης της Αγγλικής σε Πρώιμη Παιδική Ηλικία*, Κέντρο Έρευνας για τη Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών και την Αξιολόγηση Γλωσσομάθειας Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Δενδρινού Β. & Ξωχέλλης Π., (1999). *Προγράμματα Σπουδών στη Σχολική Εκπαίδευση: Έννοιες και Όροι*, τομ. 1^{ος} Γλωσσικός Υπολογιστής
- Διάμεση Κ., *Το Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα των Ξένων Γλωσσών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Μια κριτική παρουσίαση*, 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), Αθήνα, 5-7 Οκτωβρίου 2012
- Καψάλης Α. & Βρεττός Γ., (1994). *Αναλυτικά Προγράμματα*, Θεσσαλονίκη, Art of text
- Kress G., (2000). *Σχεδιασμός του γλωσσικού προγράμματος σπουδών με βάση το μέλλον*, τομ. 2^{ος} Γλωσσικός Υπολογιστής
- Ντίνας, Κ. & Τελλίδου, Θ., *Τα τρία αναλυτικά προγράμματα της Αγγλικής Γλώσσας στο Δημοτικό Σχολείο: Διαφορές και Ομοιότητες*. Συνέδριο: Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας. Σχολή Επιστημών Αγωγής, Ιωάννινα, 17 – 20 Μαΐου 2007
- Χειμαριού, Ε. (1987). *Αναλυτικά Προγράμματα: Σύγχρονες τάσεις σχεδιασμού στην Αγγλία*, Θεσσαλονίκη, Εκδοτικός οίκος αδελφών Κυριακίδη

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Burns R. & Brooks G., (1975). *Curriculum Design in a Changing Society*, USA, Educational Technology Publications
- Clark J., (1987). *Curriculum Renewal in School Foreign Language Learning*, Hong Kong, Oxford University Press
- Kaufman R., (2006). *Change, Choices and Consequences: A guide to Mega Thinking and Planning*, Amherst-Massachusetts, HRD Press, Inc.
- Kaufman R. & English F., (1979). *Needs Assessment: Concept and Application*, New Jersey, Educational Technology Publications
- Kridel C., (2010). *Encyclopedia of Curriculum Studies*, United States of America, Sage Publications
- Nation P., & Macalister J., (2011). *Case Studies in Language Curriculum Design: Concepts and Approaches in Action Around the World*, New York, Routledge
- Nation P., & Macalister J., (2010). *Language Curriculum Design*, New York, Routledge
- Print M., (1994). *Curriculum Development and Design*, Australia, Allen & Unwin
- Richards J., (2001). *Curriculum Development in Language Teaching*, United Kingdom, Cambridge University Press

Ηλεκτρονικές Πηγές

- Αλεξία Γιαννακοπούλου και Αικατερίνη Ζουγανέλη, *Ανάπτυξη σχολικού γραμματισμού και εκμάθηση ξένης γλώσσας*,
<http://rcel.enl.uoa.gr/englishinschool/article.php?aid=148&mid=39>
- Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών
http://www.pi-schools.gr/lessons/english/pdf/14depps_XenonGlosson-Agglika.pdf
- Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, Υπουργείο Παιδείας Δ.Β.Μ.Θ. *Οι ξένες γλώσσες στο σχολείο*
<http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/sps.htm>
- Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ)
<http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/sps.htm>
- Εσχάρα αξιολόγησης διδακτικού υλικού
http://deutsch.gr/img/Zeppos_Axiologisi_didakt_ylikou.pdf

- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Παπαδοπούλου Λιάνα, Λειτουργός Π.Ι.,
Θεματική: Εκπαιδευτικό Υλικό Λειτουργών Π.Ι. Μάθημα: Θρησκευτικά
http://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/ekpaid_yliko/thriskeftika_mesi/thiskeftika_11.pdf

Παράρτημα 1

Οργανόγραμμα ύλης εγχειριδίων ξένων γλωσσών ΕΠΣ-ΞΓ / Παράδειγμα α

ΚΩΔΙ ΚΟΣ	ΘΕΜΑ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΣΤΙΑΣΗ		ΕΙΔΟΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ	ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ			
			ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ		1	2	3	4
ΑΓ.Α1.ΑΔ.1.01	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗ Η ζωή στο σχολείο	Περιγράψω χώρους (το σχολείο) Περιγράψω συνήθειες (σχολικό πρόγραμμα) Εκφράζω ποσότητα	Αριθμοί (20-99) Σχολικές αιτήσεις Σχολικά είδη Σχολικά μαθήματα Ημέρες της εβδομάδας	ΡΗΜΑΤΑ Υπάρχει/υπάρχουν (There is/are) Έχω (have got)	Παρουσίαση	✓	✓		✓
					Διάλογος	✓	✓	✓	
					Σχολικό πρόγραμμα				✓
ΑΓ.Α1.ΑΔ.1.02	ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ Αθλήματα	Εκφράζω αρέσκεια σχετικά με αθλήματα Περιγράψω αθλήματα Περιγράψω πρόσωπα	Αθλήματα Αθλήματα (Ολυμπιακά)	ΡΗΜΑΤΑ Μου/Της αρέσει (I like, s/he likes)	Παρουσίαση	✓	✓	✓	✓
					Διάλογος	✓		✓	
ΑΓ.Α1.ΑΔ.1.03	ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΖΩΗ Ο εαυτός μου Η γειτονιά	Αυτοπαρουσιάζομαι Παρουσιάζω άλλον σε τρίτους Δίνω οδηγίες για κατευθύνσεις Περιγράψω τόπο (τη γειτονιά)	Χώρες Εθνικότητες	ΡΗΜΑΤΑ Κατάγομαι (I am from...) ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ Τοπικές (next to, between, on the corner of)	Παρουσίαση	✓	✓	✓	✓
					Διάλογος	✓	✓	✓	
ΑΓ.Α1.ΑΔ.1.04	ΦΥΣΗ Εποχές	Δίνω την ώρα Δίνω πληροφορίες για τον εαυτό μου Εκφράζω αρέσκεια σχετικά με εποχή/μήνα Εκφράζω απάρεσκεια σχετικά με εποχή/μήνα Περιγράψω τον καιρό Ζητώ πληροφορίες για τον καιρό Περιγράψω συνήθειες Εκφράζω συναίσθημα	Ώρα Καιρός Μήνες Εποχές Ρήματα δράσης	ΡΗΜΑΤΑ Ενεστώτας Απλός (Present Simple)	Διάλογος	✓	✓	✓	
					Παρουσίαση	✓	✓	✓	✓
					Πρόσκληση	✓	✓		✓

Παράρτημα 2.

ΑΓΓΛΙΚΑ: ΕΠΙΠΕΔΟ Α1 (Δ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ)

ΚΩΔ. ΚΟΣ	ΘΕΜΑ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΞΙΣΤΑΣΗ		ΕΙΔΟΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ	ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ			
			ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ		1	2	3	4
ΑΓ.Β1.2Γ.2.01	ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΖΩΗ Ο τόπος μου Καθημερινότητα	Περιγράψω πρόσωπα Περιγράψω χώρους Περιγράψω συνθήκες (καθημερινή ζωή) Περιγράψω εικόνες Περιγράψω ήθη/έθιμα Περιγράψω ομοιότητες και διαφορές (προσώπων-τόπων) Χαιρετώ, αποχαιρετώ	Δραστηριότητες (ελεύθερου χρόνου) Τέχνη Μνημεία Επίθετα σχετικά με προσωπικότητα Τρόφιμα Ψυχαγωγία Επίθετα για περιγραφή χώρων	ΡΗΜΑΤΑ Ενεστώτας Απλός και Διαρκείας (Present Simple & Continuous) Στατικά ΕΠΙΘΕΤΑ Παρασθετικά (Comparatives)	Διάλογος	✓	✓	✓	
					Άρθρο κριτικής/ γνώμης (κείμενο σε στήλη σχολικής εφημερίδας)	✓	✓	✓	✓
					Κείμενο σε πληροφοριακό φυλλάδιο	✓	✓	✓	
					Επιστολή		✓		✓
					Στίχοι τραγουδιού	✓		✓	✓
ΑΓ.Β1.2Γ.2.02	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΓΝΩΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ Πολιτισμός	Περιγράψω διαδικασίες Αφηγούμαι ιστορίες Ζητώ πληροφορίες Δίνω πληροφορίες Αφηγούμαι γεγονότα Περιγράψω συνθήκες (παρελθόν)	Αρχαίοι πολιτισμοί Αρχαιολογικοί χώροι Φυσικές καταστροφές Ειδήσεις Μύθοι Τεχνολογία	ΡΗΜΑΤΑ Αόριστος Απλός (Past Simple) Αόριστος Διαρκείας (Past Continuous) Παρακείμενος (Present Perfect) Υπερσυντέλικος (Past Perfect) Παλιά συνήθεια να... (I used to ...)	Συνέντευξη	✓		✓	
					Ηλεκτρονική επιστολή	✓	✓	✓	✓
					Δημόσια ηλεκτρονική συζήτηση	✓	✓	✓	✓
					Κείμενο σε πληροφοριακό φυλλάδιο	✓	✓	✓	
					Άρθρο κριτικής/γνώμης (κείμενο σε στήλη εφημερίδας/περιοδικού)	✓		✓	✓
ΑΓ.Β1.2Γ.2.03	ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΖΩΗ Ψυχαγωγία	Εκφράζω προτιμήσεις Εκφράζω αρέσκεια Περιγράψω μελλοντικά σχέδια Κάνω προβλέψεις Προτείνω δραστηριότητα Αποδέχομαι προσφορά Αποδέχομαι πρόσκληση	Ψυχαγωγία Αθλήματα Ταξίδια Λεξιλόγιο σχετικό με συναισθηματικές καταστάσεις	ΡΗΜΑΤΑ Γερούνδιο Ρήματα που εκφράζουν προτίμηση (prefer, like, love, hate, etc.) Μέλλοντας (Future Simple, Present Continuous, going	Αγγελία	✓	✓	✓	✓
	ΑΘΛΗΜΑΤΑ			Διάλογος	✓	✓			
				Κείμενο σε πληροφοριακό φυλλάδιο	✓	✓	✓	✓	✓

Παράρτημα 2

Αναλυτικό Πρόγραμμα Α' Δημοτικού / Παράδειγμα ΠΕΑΠ

Θέμα	Γλωσσικοί στόχοι	Παιδαγωγικοί στόχοι	Γλωσσική εστίαση
A0 OUR ENGLISH CLASS	- Ακούν τον εκπαιδευτικό να χαιρετά και να συστήνεται στα αγγλικά - Συνδέουν κάποιες γνωστές λέξεις με τους λογότυπους που συναντούν στην καθημερινότητά τους	- Εξοικειώνονται με τον εκπαιδευτικό ώστε να αναπτυχθεί ένα οικείο μαθησιακό περιβάλλον - Εξοικειώνονται με την ιδέα ότι τα αγγλικά δεν είναι «ξένα» με τις εμπειρίες τους αλλά ότι υπάρχουν στο άμεσο κοινωνικό τους περιβάλλον - Αρχίζουν να αναλογίζονται κίνητρα για να μάθουν την αγγλική γλώσσα	Hello, good morning/ I'm Miss/ Mr. / Mrs. / This is your English class/ I'm your English teacher... Common Words in English: puzzle, no smoking, mini market, metro, parking, toy shop
A1 OUR MASCOT	- Εξοικειώνονται με το να χαιρετούν, να αποχαιρετούν και να συστήνονται στα αγγλικά - Έρχονται σε επαφή με τη χρήση των αγγλικών στην τάξη μέσα από ρίμες & τραγούδια	- Εκτίθενται σε πληροφορίες για μια άλλη χώρα, τους ανθρώπους και τον πολιτισμό τους - Έχουν την ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν την ξένη γλώσσα για να επικοινωνήσουν σε ένα παιγνιώδες περιβάλλον - Εξοικειώνονται με την ύπαρξη συγκεκριμένων συνηθειών («ρουτίνες») στο μάθημα των αγγλικών μέσα από τη χρήση επαναλαμβανόμενων διαδικασιών, στιχομυθιών, τραγουδιών κλπ. (η χρήση της μασκότ, χαιρετισμοί, αποχαιρετισμοί) - Ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν τους κανόνες της τάξης	Hello / Hi!, Good morning!, Goodbye / Bye-bye
A2 OUR NAMES IN ENGLISH	- Συμμετέχουν σε διάλογο όπου συστήνονται σε κάποιον και ρωτούν το όνομά του στ' αγγλικά - Εξοικειώνονται με την προφορική εκδοχή του ονόματός τους στην αγγλική γλώσσα	- Συμμετέχουν σε ευχάριστες ομαδικές δραστηριότητες χρησιμοποίησας καινούριες γνώσεις - Αναπτύσσουν θετική στάση απέναντι στη χρήση μιας ξένης γλώσσας	Names: Nikos, Maria... Hi! I'm ...What's your name?
A3	Έρχονται σε μια πρώτη επαφή και αναγνωρίζουν ακουστικά κάποιες αγγλικές	Ανακαλύπτουν ότι η αγγλική γλώσσα έχει ομοιότητες με τη δική τους	cake, banana, sandwich, pop corn, hot dog, carrot, lemon, elephant,